

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Prvdentia Et Cæteris In Confessario requisitis ad ritè
fructuoséque Diuini ministerij sui munera obeunda,
Tractatvs**

Regnault, Valère

Lvgdvni, 1611

Cap. III. De interrogationibus pœnitenti faciendis à Confessario.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41341

CAPVT III.

De interrogationibus Pœnitenti faciendis
à Confessario.

S V M M A R I V M.

1. Explicatio difficultatis, an ante inchoationem confessionis faciendæ sint Pœnitenti à Confessario interrogationes aliqua.
2. Interrogationes faciendæ respectu iurisdictionis: & quòd de casibus reseruatis interrogatio non sit necessario faciendæ.
3. Faciendæ respectu contritionis, & quid agendum sit cum eo qui inimicitias gerere inuenitur.
4. Quid item cum obligato sub mortali ad aliquid exequendum.
5. De non absoluendo existente in statu peccati mortalis, quem deferere non vult.
6. Quid agendum sit quando Confessarius dubitat, an peccatum mortale sit illud, in quo Pœnitens perseuerare statuit.
7. Quid item cum in tali negotio Confessarius & Pœnitens contrarias sententias sequuntur.
8. Quid cum uterque dubitat.
9. Interrogationes faciendæ habito respectu ad confessionem de presenti instituendam.
10. Alia habito respectu ad antea institutam.
11. Quid agendum cum eo, qui non impleuit impositam Pœnitentiam, aut non fecit antea confessionem integram.
12. Quid agendum cum eo qui inuenitur, non fecisse sufficiens conscientie suæ examen.
13. De erudiendo eo qui deprehenditur nimis rudis esse in fide.
14. Ratio accommodandi se in eare ad captum rudium.
15. Pœnitens confessionem inchoaturus, excitandus est ad integram

tegram faciendam. 16. De eo qui confiteri vult non quidem referendo per se peccata sua, sed tantum respondendo interrogationibus Confessarij. 17. Prudentia in interrogando Pœnitente dum confitetur, & de quibus interrogandus sit. 18. Obseruanda in talibus interrogationibus. 19. Modus interrogandi de peccato carnis. 20. Interrogationes generales, quæ subiungi possunt confessioni facta à Pœnitente. 21. Speciales omnibus communes digesta secundum Decalogi ordinem. 22. Speciales diuersi status, & conditionis hominibus propriæ.

PŒNITENTEM à Confessario interrogationibus, dum confitetur iuuandū esse, ad plenè integrèque aperiendam conscientiam suam, ac totum animæ suæ statum patefaciendum, habetur ex cap. 1. de Pœnitent. distin. 6. §. diligens, & post peractam confessionem debere interrogationibus supplere integritatis defectus, qui in ea contigerint, manifestū est ex dictis in præcedenti cap.

An autem aliquæ præmittendæ sint inchoationi confessionis, difficultas est de qua à plerisque statuitur, statim post confessionem generalem antequam Pœnitens specialem narrationem suorum peccatorum inchoet, interroganda esse ea, quæ possunt absolutionem impedire, aut difficilem reddere, ne post eandem narrationem, in toto, aut in maiori parte factam, Pœnitens ipse cogatur absque absolutione recedere. Pro qua opinione Nauarrus ad citatum §. Diligens. *a* adfert, tum quòd frustra expectetur euentus, cuius nullus est effectus, vt habet receptum axioma; ideoque ad absolutionem consequendam confessio frustra fiat ei, qui nequit

a nu. 12.

illam dare: Tum quòd scandalizandus sit Pœnitens, si postquam totam suam vitam Confessario aperuit, audiat ab eo, *non possum te absoluerè*: Pro contraria opinione verò adfert, tum quòd in cap. Quod quidam, de Pœniten. & remiss. habeatur confessio- nem illius, qui à peccato recedere nolit, non esse respuendam, tum quòd frequenter fiat, vt adhortationibus, quæ peracta Confessione fiunt à sacerdotè tanquam animæ Medico, morbum cognitum sat agente curare, Pœnitens reddatur dispositus ad absolutionem obtinendam. Tum demum quòd experientia doceat eum, qui iam confessus est sua peccata, multò ampliùs quàm ante Confessionem esse obtinenda absolutione sollicitum, ne grandis ille labor in præmeditandis, & confitendis peccatis ei pereat. Ob quæ in vtramque partem momenta rationum idem Nauarr. *b* meritò addit, non videri dicendum, quòd confessioni præmittenda sit necessariò interrogatio eorum quæ absolutionem impedire, aut difficilem reddere possunt; neque ex altera parte negandum esse, quin ea licitè præmitti valeat. Vtiliter verò præmitti Polancus *c* ex eo docet, quòd si cohortatione adhibita: leniendo scilicet, consolando, in spem erigèdo, & cum opus fuerit (iuxta cap. 1. de Pœniten. distin. 6. §. Quibus cognitis) etiam increpando, Pœnitens paratus non est à peccato recedere, tempus cum eo teratur, quod cum alio vtilius expenderetur. Quamquam tamen, vt Nauarr. addit, *d* si Confessarius sit Parochus, non debet quo tempore audire teneretur (vt in Quàdragesima) respuere subditum suum, qui non obtante comminatione facta de ipso non absol- uendo, vult confiteri.

a In Confessione præmittendæ sint interrogationes quæ impediunt absolutionem. *b* in sequen. nu. 13.

c In Directorio c. 2. art. 1. sub finem.

d ibidem.

Interrogata

Interrogationes præmittendæ ante confessionis inchoationem.

SECTIO PRIMA.

HArum quædam faciendæ sunt habito respectu ad iurisdictionem, quam Confessarius iuxta post dicenda in cap. 22. debet liberam habere in Pœnitentem, vt eum absoluerè possit; nempe si Pœnitens sit homo ignotus, & Confessarius iurisdictionem ipsam habeat limitatam, ille interrogandus cuius Parochiæ sit; & an habeat diploma Apostolica, vel suorum ordinariorum, quibus ei concedatur libera electio Confessarij. Quæ, vel tantum respondente se, vnde cumque sit, tamquam subditum posse ab ipso absolui: debet Confessarius putare satisfactum sibi esse, prout habet Nauarrus. *d* Altera interrogatio eodem respectu faciendæ, etiam ei, qui subditus esse cognoscitur, est, an sciat se habere aliquam excommunicationem, aut casum referuatam. Atque si ex responsione Confessarius cognoscat excommunicationem habere, sed à qua ipsum absoluerè possit, absoluat antequam à peccatis eo modo quo dicitur in sequent. cap. 17. & plenius tradit Nauarrus in Enchir. *e* Sin autem inueniat habere referuatam, mittat ad eum, cui referuata est, aut ad alium, cui ille ad id sufficientem iurisdictionem delegauerit: aut certè talem delegationem procuret sibi, vt possit per se Pœniteni suo satisfacere. Idemque iudicandum est si inueniatur casum habere sine excommunicatione referuatam, de quo plenius in sequent. cap. 18. atque etiam commodius: præser-

d ad eundem §. diligens num. 11.

e cap. 16. nu. 7. 8. & 9.

Pœnitens non est interrogandus, an habeat casus referuatos. tim cum per se loquendo, necessarium non fit istiusmodi interrogationem de casu referuato fieri à Confessario. Etenim Pœnitens vel talis est, qui censeatur scire, an habeat casum referuatum, & tunc si de aliquo tali conscius sibi sit, debet Confessarium ipsum interrogare, an potestatem habeat absoluendi ab eodem: quod si non faciat, præsumi potest nullum habere; vel talis est qui censeatur ignorare casus referuatos, tuncque nihil proderit interrogatio. Quòd si omissa eiusmodi interrogatione, aliquis talis casus ex confessionis decursu deprehendatur, ita vt illâ factâ Pœnitens absolui non possit, ipse debet tale incommodum suæ indiscretioni, vel ignorantiae imputare, non autem Confessario, qui nequiuit facilè illud præuenire. Et

f disput. 32. ita notat Suarez tomo 4. f
sect. 3. nu. 2.

*Interrogationes pramittenda in ordine ad
contritionem. §. I.*

3. **Q**uædam verò aliæ interrogationes faciendæ sunt habito respectu ad contritionem. Cuius generis est: An ex animo doleat se offendisse Deum, & propositum firmum habeat relinquendi statum peccati. Qua in re inuentus deficere, iuuandus est per post dicenda in cap. 5. & 6. si que nihil cum eo profici possit, dimittendus est sine absolutione tamquam obicem ei ponens.

Huius etiam generis est interrogatio: An gerat cum aliquo inimicitias? ad quas omninò deponendas, monendus est sic teneri, vt alioqui non debeat expectare suorum peccatorum remissionem, prout Dominus noster nobis inculcatum voluit cum

orantes

orantes dicere præscripsit; *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*: inducendusque est ad reconciliationem præmittendam confessioni, si commodè possit: aut si non possit, ad firmum propositum eam exequendi cum primùm nanciscetur commoditatem; cum dicat Dominus, Matth. 5. *Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus aliquid habet aduersum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade reconciliari fratri tuo.* Matth. 6.

Eiusdem item generis est interrogatio: An debitum aliquod habeat, sitque in mora solutionis? siue pecunia sit restituenda, siue fama reparanda, siue votum implendum. Atque si tale debitum existere comperiatur, debet Confessarius considerare, num Pœnitens possit tunc satisfacere: sique non possit, sufficit, vt habeat propositum firmum statim satisfaciendi, ac facultas illi ad id fuerit. Sin- Debitū Pœ- nitens quo- modo te- neatur sol- uere si pos- sit, vt absol- uatur. g cap. 17. nu. 54. & ali- quot se- quentibus.

Debitū Pœ- nitens quo- modo te- neatur sol- uere si pos- sit, vt absol- uatur. g cap. 17. nu. 54. & ali- quot se- quentibus.

b in Enchir. cap. 26. nu. 5.

etiam

etiam interrogatione inuestigandum est, si Pœnitens non aperiat) restitutionem promisit, nec restituit, cùm potuit, & debuit. De quo idem etiam
i in præced. ca. 17. nu. 59. Nauarrus, & post D. Antoninum & Caietanum statuit nõ debere absolui, nisi prius restituat actualiter, quia licet habenda sit Pœnitenti fides in iis, quæ pro se, aut contra se dicit; prouideri tamen debet, ne qui semel defecit, iterum deficiat. Quamquam (addit ille) talis Pœnitens occurrere posset, nempe adeo dignus, cui fides adhibeatur, & tales circumstantiæ loci, & temporis, talisque causæ, vt Confessarius solo restituendi proposito debeat esse contentus, prudenter indicans, quod oportunitas non detur aliquid amplius faciendi. Quod quidem vult locum habere etiam quoad eos, qui prohibentur absolui ante restitutionem realem: vt subtrahentes decimas, aut impediennes earum solutionem ex Concil. Trident. sess. 25. cap. 12.

^{5.} Eiusdem adhuc generis est interrogatio, quam
 Interrogatio an sit in statu peccati mortalis præmittenda. *k cap. 2. ar. 1.* ponit Polancus in direct. *k* an sit in aliquo statu peccati mortalis, quem non sit paratus deserere. nam qui proponit ab aliquo peccato mortali non abstinere in posterum (vt nolens restituere, vel concubinam relinquere, vel odium deponere, vel renunciare officio, quod nequit sine peccato mortali exercere, vel aliud eiusmodi) absoluendus non est, etiamsi aliquatenus, voluntate inefficaci, tale quid vellet. Quæ de re textus habetur expressus in cap. Quod quidam, de Pœnitentia & remiss. Et ratio aperta est, quia talis confitetur sine contritione, quæ cum summa peccati detestatione includit propositum firmum non peccandi de cetero.

cætero. Defectus autem contritionis (vt certum est) confessionem reddit inualidam , & absolutionem sacrilegam. Quo fit , vt hæc non debeat tali impendi , etiamsi eam extorquere satagat importunè , etiam scandalum aliquod ac desperationem præse ferendo.

Id quod Nauarrus in Enchir. / annotans addit tale scandalum esse Pharisaicum; quia ipse illud sibi accipit ; ideoque negligendum iuxta cap. Inter verba. 11. quæst. 3. Neque est , quod quis opponat ad scandalum , aut aliud graue malum vitandum posse peccatori occulto ministrari Eucharistiam in publico. nam ministratio ea non includit (sicut ministratio Sacramenti Pœnitentiæ) rationem iudicij , in quo informari oporteat de statu suscepturi , vt ad illud admittatur inuentus dignus , vel repellatur iudicatus indignus. Quamquam autem ille qui dicit se peccatum aliquod mortale relinquere non posse , nullatenus nisi proposito in melius mutato , absolui debeat : nihilominus confiteri volens , audiri potest , iuxta citatum cap. Quod quidam : nec admitti debet (iuxta c. falsas , de Pœnitentia distinct. 5.) sine admonitione ; qua inducatur , vt quotquot poterit bona opera non omittat facere , peccatâque euitet , vt Deus dignetur mentem ipsius illuminare , & cor emollire ad agendum Pœnitentiam. m

cap. 10. num. 4.

Ministratio Eucharistiæ nõ requirit rationem iudicij , vt Pœnitentiæ.

m hoc etiã habet Nauarro o, Cõfessarium non debere absolutionem negare Pœnitenti , tamquam volenti perseuerare in peccato mortali , si nequeat intelligere , veniale-ve sit , an mortale peccatum illud , in quo perseuerare statuit : sed debere inducias & tempus petere ab

ab ipso, ad consulendum libros suos, aut peritiores, ut in quam partem debeat sententiam proferre cognoscat: aut saltem persuadere ei, ut firmiter sibi proponat, quod ab eo de quo agitur, sicut ab aliis mortalibus, abstinebit in posterum, si mortale esse iudicetur à viris idonea scientia, & conscientia præditis, quorum iudicio sit meritò fidendum: cuiusmodi propositum recusans habere (nisi valdè doctus esset, ita ut credi posset ipsum in sua persuasione sufficienti ratione duci) iudicabitur carere contritione ad absolutionem Sacramentalem necessaria, cum non appareat auersus omninò à quocumque peccato mortali.

Quid agendum cum eo qui absolui nequit.

Ne autem negatio absolutionis innotescat aliis, debet Confessarius ei dicere, quod propter circumstantes cum elevatione manus dicet super ipsum aliquam orationem sine absolutione, ut ita non recedat confusus. Quod est similiter observandum cum eo, qui ob aliam causam absolui non potest; ipso quoque monito, per talem confessionem, quam absolutio secuta non est, satisfactum non esse præcepto confitendi iuxta antè citatum cap. Quod quidam: ubi ea dicitur non esse vera Pœnitentia; qualis nimirum à Deo, & ab Ecclesia peccatoribus præcipitur. p

7.
p hoc verūque aliis citatis admonet Iacobus à Graphis in lib. 1. decis. aurear. cap. 24. num. 24. q. quæst. 19. dubio ultimo.

Notandum est secundò ex Medina, in Cod. de Confess. q. si iudicante Confessario peccatum mortale committi in aliquo facto, vel contractu, non acquiescat Pœnitens: & Confessarius tam eminens sit, Pœnitens verò tam simplex, ut meritò putare debeat, se non meliùs ab aliis quàm à Confessario ipso doceri posse, negandam esse absolutionem parere nolenti, tamquam indigno, nec satis auerso à pec

à peccato. Secus esse verò, si Pœnitēs haberet alios, si non plus, saltem æquè, ac Confessarium fide dignos, à quibus de contrario informatus esset, aut informari speraret, quantumcumque (addit idem Medina) r tam informantes, quàm informatum decipi Confessarius ipse putaret, imò certus foret esset de falsitate opinionis, quam confitens amplectitur. Enimverò in praxi sequenda videtur sententia Nauarri tria dicentis. f

Primum est, Confessarium si credat evidenti se textu, vel ratione niti, & Pœnitentem dubiã, non debere ipsum absolueret. Ratio est, quia cùm de aliquo controuertitur, certitudo vnus partis, tollit probabilitatem alterius: neque enim probabile censeri potest id, cuius contrarium est certum. Absolutio autem dari non potest ei, quem probabile est dispositum non esse. Secundum est, si videat Confessarius se non adeo forti ratione niti; Pœnitentem verò niti pari, vel ferè pari, haberèque aliquem pro se clarum Doctorem, posse ipsum absolueret. Ratio est; quia probabilitas vnus partis controuersæ secum patitur probabilitatem alterius: atque tutã conscientiã licet sequi id, quod est probabile: nec qui sequitur est eo nomine indispositus ad percipiendam absolutionem Sacramentalem. Iam verò negare eam disposito graue peccatum est: non modò quia fit ei grauis iniuria, sed etiam quia æquitas, ratioque iudicij postulat, vt Iudex audita causa rei, eum absoluat, si inuenerit absolutione dignum: præsertim in Pœnitentia foro, in quo Confessarius tamquam Minister Christi debet absolueret eum, qui coram Christo apparet absolutione dignus. Tertium est, ista procedere siue Confessarius

Pœnitēs absolui potest quando habet pro se peritos, qui eum tueantur. r ibidem in Corol.

f in citato ca. 26. nu. 4. Tria dicta Nauarri obseruanda.

Negare absolutionem disposito graue peccatum est.

confessarius ex officio audiat confitentem, vt proprius Parochus: siue ex sola charitate, vt alius, qui iurisdictionem habens tantum delegatam, audire non tenetur ex officio: neque enim vllam inter eos esse in hac re differentiam hinc patet: quia ex quo delegatus suscipit in se onus aliquem audiendi in confessione, tenetur ei praestare, quidquid deberet ordinarius, cuius locum tenet vicésque supplet. †

8. Notandum est tertio ex Nauarro v post Angelum x & Syluestrum y, si tam Confessarius, quam Pœnitens dubij sint, an aliquid sit peccatum mortale, necne, tunc eligendo partem tutiorem, esse iudicandum quod abstinendum sit ab eo, ac tale tantumque periculum vitandum: Hinc fit, vt si Pœnitens teneatur aliquid facere, vel dare, aut pœnam aliquam sustinere, benigniorem partem sequendo, esse pro reo dandam sententiam per iura citata à Syluestro.

† de hac re late Suarez tom. 4. disp. 32. sect. 5. per totam.
v in Enchir. cap. 26. nu. 5.
x confessor 4. §. 3.
y in citata quaest. 10.

Interrogationes faciendae in ordine ad confessionem. §. 2.

9. **Q**uædam denique interrogationes faciendae sunt habito respectu ad confessionem, siue eam quæ proximè faciendae est, siue aliam antea factam. Huius generis est interrogatio illa quam proponit Polancus in Direct. a Quis sit confitentis status, quæ conditio, quod officium: nisi Confessarius iam hæc sciret. Refert enim intelligere, si coniugatus sit, si publico aliquo munere fungatur, quam artem faceret, si sit Religiosus, si Ecclesiasticus sacris ordinibus initiatus, si beneficium habeat

a cap. 2. art. 1.
Interrogationes præmittendae confessioni.

habeat Ecclesiasticum, & huiusmodi alia: vt conuenienter ex propriis cum eo procedatur in sup- plendis per interrogationes defectibus, qui in ip- sius confessione contigerint. Debent enim tales in- terrogationes conuenientes esse statui, officio, & conditioni Pœnitentis: nempe de illis peccatis, quæ in eo ipso statu, officio, & conditione com- mitti consueuerunt. Ineptè enim interrogarentur milites de peccatis clericorum, vt vtrum recita- rint horas canonicas; vel contrà, clerici de pecca- tis militum, vt num rusticos vexauerint: & sic de cæteris peccatis diuersorum statuum: quæ Nauar- rus in Enchir. *b* latè persequitur. Aduerte verò obi- ter (quod idem docet) *c* quia non tenetur Pœni- tens seipsum manifestare, nisi quo ad ea, quæ ne- cessaria sunt ad Pœnitentiæ Sacramentum, nec etiam teneri declarare, an sit coniugatus, si matri- monium non offendit; neque an sit religiosus, si vota religionis non violarit, & sic de reliquis.

b cap. 25. per totum. *c* ad princi- pium cap. consideret. de pœniten. dist. 5. n. 97.

Eiusdem generis interrogatio est; Quàm pridem confessus sit, si que plus anno inueniatur confessio- nem omisisse, debet Confessarius monere ipsum, vt accuset se de transgressione præcepti obligantis ad eam semel in anno faciendam: ac etiam alterius de Eucharistia sumenda quotannis circa Pascha. Quòd si minùs anno quidem, sed à multis mensi- bus omisisse inueniatur, sollicitiorem esse oportet in examinando, quàm si à paucis tantùm hebdo- madis omisisset.

10. Qui omisit confes- sio- nē per an- num quo- modo sit interrogan- dus.

Est item eiusdem generis interrogatio, an con- scijs sibi sit, de aliquo defectu commisso in aliqua præcedenti sua confessione, ex quo existimet fuisse, nullum cui siue fatenti siue neganti credendum

C

est, tamquam testi in iudicio instituto ad ipsius salutem.

ii. Est & illa alia, an peregerit Pœnitentiã sibi impositam in præcedenti confessione. Atque si per contemptum, aut negligentiam notabilem omiserit eam implere, monendus est vt accuset se de eo, cum peccatum sit mortale; nisi illa imposita esset tantum consulendo, non autem præcipiendo, ex

d ad cap. contrariũ. de Pœnit. dist. 5. nu. 18.

Nauarro. d Videat quoque Confessarius, an talem pœnitentiam relaxare, aut mutare conueniat, iuxta ea quæ dicenda sunt in seq. cap. 20.

Monendus est Pœnitens de iteranda confessione si ad id teneatur.

e in direct. cap. 2. art. 1. f in summa lib. 5. cap. 14. §. 5.

Est denique eiusdem adhuc generis illa, an conscientia siue satisfecerit, peccata, quæ memoria occurrerunt ita dicendo in præteritis confessionibus, vt Confessarius probè omnia intellexerit. Atque si aliquod tacuisse deprehendatur, vnde confessio ipsa ex defectu integritatis sit inualida; monendus est teneri ad illam iterandam, atque alias quascumque antea factas, in quibus similiter defecerit: atque adeo hortandus, vt sumat tempus, parètque se ad confitenda omnia: aut certè (si mors immineret, aut phrenesis, aut videretur nihil facturum si sic dimittatur) hortandus est, vt dicat tunc omnia quantum recordari potest: neque sibi licere putet aliquid tacere, eo quòd iam illud declarauerit in præfatis confessionibus, cum eæ fuerint inutiles. Ita Polancus, e Cui addè, quod habet Henriquez, aliis in margine citatis, f si Confessarius non audiuit, vel non intellexit integram Pœnitentis confessionem: quia indoctus valdè erat, vel ignarus idiomatis, vel impeditus distractione, dormitatione, surditate, non percepit quæ dicebantur: Pœnitentem (nisi id aduertendo, ideòque peccando, poneret obicem absolu

absolutum ab habente sufficientē iurisdictionem) percipere fructum Sacramenti , ac teneri repetere tantummodo peccata ea , quæ putat Confessarium suum non intellexisse. Similiter eum qui bona fide confitetur ignorantī, non videri cogendum iterare confessionem: dato quòd ille cui confitetur voluerit tunc & potuerit ipsum bene dispositū absoluerē. Quamquam tutius fuerit oblata commoditate confessionem repetere, ob periculum inualiditatis illius, quod rarò deest in tali casu, iuxta dicenda in sequenti cap. 22. parte 3.

Interrogationes præmittendæ ad defectus Pœnitentis supplendos. §. 3.

ADde quoque Confessarium, quantum licet per Pœnitentis valetudinem, debere defectus illius per interrogationes supplere, quando videbitur omittere aliquid necessarium ad confessionis integritatem, vt & quando sine sufficienti examine offert se ad confitendum.

12. Cōfessarius debet defectus confessionis supplere. *g* in eod. art. 1.

De quo examine Polancus *g* interrogationem hanc præcedentibus adiungēdam censet, An conscientiam suam discussit pro confessione quam facere instituit: nam si dicat se non discussisse; veròque simile sit, quòd postea redibit paratior, dimittendus est, vt discutiat se: tempore ei præfixo ad id sufficienti, habita ratione status personæ, & longioris moræ positæ in confessionis omissione. Excipe (vt antea) nisi mors, vel phrenesis immineret, aut nequirit communio sine scandalo differri, aut necessitas alia grauis vrgeret, ex Nauarro. *h* In quibus casibus, vt idem post Adrianū habet, sufficiet (quo

h ad cap. 1. de Pœnit. distin. 6. §. Diligens. num. 15.

ad Pœnitentem intellige, non quoad Cōfessarium, qui nihilominus tenetur ad proximè traditas interrogaciones) pœnitētia omissæ prædiscussiois, cum ea quæ possibilis ei fuerit, recordatione peccatorū, id est, sufficiet confessio negligentia in examināda conscientia, & omnium aliorum peccatorum, quorum tunc recordari potuerit. Quòd si verosimile sit ipsum non rediturum ad confessionem (oportet enim Cōfessores cauere ne mittant Pœnitentem in desperationem, vt in hac re omnes consulere notat Victoria) & vel si dicat se quidem aliquo modo, sed satis leuiter discussisse conscientiam suam, monendus est (inquit Polancus) & vt in posterum diligentius se præparet, & vt quod recordatur sincerè dicat cum omni, qua potest, humilitate, & displicētia peccatorum: eodēque modo respondeat ad interrogaciones, quas ipse facturus est, ad supplēdum defectum ipsius in examinanda conscientia. Immò cum humanitus vix fieri possit, vt qui à longo iam tempore non est confessus, & frequenter peccare solitus est, siue ex praua consuetudine, siue ratione officiorum, & negotiorum, quæ gessit: vix inquam fieri possit, vt etiam si iuuetur Cōfessarij interrogacionibus, satis integrè sua peccata confiteatur, si ad confessionem veniat nihil præmeditatus, dimittendus est, vt ante præcogitet quæ cōfiteatur tamquam nesciens nescientia culpabili, reddere integram rationem de suis peccatis; sicut ex Christi institutione debet, ad remissionem illorum consequendam per hoc Sacramentum; neque enim qui talis esse inuenitur, absoluendus est, cum sit indispositus, nisi necessitas impossibilem faciens præcogitationem, suadeat aliud, vt bene monet Nauarrus, / quia tunc adest

de Sacram.
num. 193.

& ibid.

Pœnitens
quando re-
mittendus
à Cōfessa-
rio.

in præced.
num. 14.

adeſt ſufficiens cauſa excuſans confeſſionis dimi-
diationem, in eo qui nihil reticere, ſed omnia quã-
tum poteſt, dicere intendit. Quod ſi quem expediat
parare ſe ad totius vitæ confeſſionem propter præ-
cedentes, ſuſpectas de inualiditate, poterit ad id di-
rigi, eũ monendo primò, vt per tẽpora ætatis pueri-
tiæ, adoleſcentiæ, & ex ſe examinet. Secundò vt
per varia ſua officia, & occupationes. Tertiò ſecun-
dũ varias ſuas diſpoſitiones ſanitatũ, vel ægritu-
dinũ, proſperitatũ, vel aduerſitatũ. Quartò ſecun-
dũ loca, id eſt regiones, ciuitates, & domos, in
quibus verſatus eſt. Quintò ſecundũ personas
cum quibus conuerſatus eſt, examinãdo quid cum
illis tractauerit. Ac demum peccata tam cordis,
quã oris, & operis, quæ ſe commiſiſſe deprehen-
dit, reducat in ordinem decalogi, ſubiiciens ſingulis
ſpeciebus probabilem numerũ dicendo v.g. Quin-
quies circiter habui turpes cogitationes cum dele-
ctatione, & ſic de cæteris.

Modus fa-
ciendi con-
feſſionem
generalem.

Nonnumquam etiam qualitas Pœnitentiæ oſten-
dentis ſe rerum diuinarum valde rudem, exigat in-
terrogationes adhuc præmitti: An ſciat articulos fi-
dei, & præcepta decalogi, atque Eccleſiæ. Item num
intelligat quid ſibi velit confeſſio, ad quam facien-
dam accedit: & cum qua diſpoſitione accedere de-
beat. Nam talia ignorans, de eis inſtruendus eſt iux-
ta cap. Deus qui, de pœnit. & remiſſ. Quod etiam ra-
tio oſtendit: quia vt peccator, Dei filius, & regni cœ-
leſtis hæres reddatur (quò Sacramentum Pœnitenti-
æ ſpectat) debet in Chriſtum credere iuxta illud,
Ioan. 1. *Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, his qui
credunt in nomine eius.* Debet etiam obſeruationem
mandatorum Dei, ſibi omnino proponere, iuxta il-

13.
Interroga-
tiones de fi-
dei articulis
quãdo præ-
mitti de-
bent.

lud, Matth. 19. *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata.* At nesciens articulos fidei, nequit in Christum credere: dicente Apostolo ad Rom. 10. *Quomodo credent ei, quem non audierunt?* Nec quisquam potest sibi proponere obseruationem mandatorum, quorum non habet notitiam, ac multo minus executioni ea mandare. Attamen non est omninò necessarium, vt Pœnitens prædicta sciat ordinatè: sed sufficere potest, vt interrogatus valeat de singulis respondere: Quamquam Apostolorum Symbolū, & orationem Dominicam non tenere saltem lin-

m hoc idem notat Iaco. à Graph. in lib. I. decif. aurear. cap. 24. num. 27.

¹⁴ Symbolum Apostolorum, & orationem Dominicam non tenere, est graue veniale saltē.

Rudes quomodo sint in fidei articuloꝝ cognitionē deducendi.

gua vulgari graue peccatum est veniale *m* propter cap. Vos ante omnia. de consecr. distinc. 4. cuius expressum præscriptum infringetur ea ignoratione.

Iam accommodare se ad captum rudium in eorum instructione difficile quidem non est, quo ad ea quæ continentur in præceptis decalogi, & Ecclesiæ mandatis: quoad materiam verò articuloꝝ fidei, difficultatis habet plurimum: cuius minuendæ rationem Gaspar Loartes in fine suæ instructionis Confessariorum duplicem dat. Prior est vt eiusmodi articuli in charta depicti, repræsententur, vt sic imagines conspectæ, sint illis scripturæ, aut literarum loco. Ex qua docendi ratione voluptatem capientes pertrahentur ad discendum, iuuabunturque ad ea memoriæ commendanda cum maiori facilitate, quàm si verbis tantum inculcarentur. Adde quòd inde instigabuntur ad pietatem, considerando cum facilitate, & voluptate, depicta religionis nostræ mysteria. De modo autem, quem ille tradit tales imagines pingendi, & illis vtendi, nihil dicemus, quia res est, quæ pendet ex industria vniuscuiusque.

Poste

Posterior ratio est, si Confessarius iubeat, ut is qui serudis esse inuenitur, omnibus anni festis à parochio suo, aut ab alio, à quo instrui possit, sciscitetur, quæ sit eius diei festiuitas. Quo fiet ut articulo- rum, de quibus toto anno institutæ sunt feriæ, non tantum reddantur memores: sed etiam neces- sariam cognitionem assequantur. Addit ille docu- mentum notandum pro praxi, inquiens: Cum ad- uertet Confessarius rudes illos, & ignaros bonum habere propositum, & promptam ostendere vo- luntatem addiscendi, siue prædicto siue alio aliquo modo articulos fidei; iamque eorum aliquam no- titiam habere, et si crassio- rem, poterit eos absolue- re, prius accepta ab ipsis sponsione, quod bonum il- lud propositum quod habent, opere complebunt. In quo si negligentes fuisse inueniantur, nec pro- pensio- nem ullam ostendant exequendi sibi com- mendata ad emergendum ex tanta inscitæ caligi- ne, absoluendi non erunt: tamquam ij qui occulto quodam, virtualique contemptu id negligunt quod sibi ad salutem necessarium est: dum nolunt ani- mum intendere ad id, sine quo sunt inepti ad abso- lutionem ipsam obtinendam. Cauendum est au- tem, ne quisquam talium antè absoluator, quàm mysteria saltem gloriosissimæ Trinitatis, & In- carnationis doceatur, quantum sufficiat ad cre- dendum verum Deum, vnum in natura diuina in- finitæ excellentiæ, & trinum in personis, indicatis per nomina *Patris, & Filij & Spiritus sancti*, quæ usurpat muniendo se signo sanctæ crucis. Itémque *Iesum Christum* Dei Patris Filium, propter nostram salutem factum hominem in utero Beatissimæ Vir- ginis, per operationem *Spiritus sancti*: ita ut simul

Rudes qui nesciunt fi- dei articu- los, quando nõ sunt ab- soluendi.

fit verus Deus, & verus Homo. Namque sine tali fide, non potest quid constitui in via salutis: dicente eodem Domino nostro, Ioan. 17. *Hæc est vita æterna ut credant te solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum.* Cæterum ratio qua familiariter de articulis fidei instrui possunt rudes, tradetur in seq. cap. 14. sect. priore.

*Interrogationes à Confessario interserenda
confessioni Pœnitentis.*

SECTIO SECVNDA.

15. **P**Ræmissis, quæ propositæ sunt, interrogationibus, quârum opus esse iudicauerit, debet Confessarius dicere Pœnitenti, ut iam tandem, quæ secum recogitauit, prout memoria suggerit, verbis suis exprimat; nihil reticendo de industria, cum sit coram Deo, in cuius præsentia peccauit, & quem fugere non potest: sicut nec Adamus potuit, post perpetratum peccatum abscondens se in medio ligni paradisi. Neque audiente sacerdote dicere vereatur, quia nisi ipsemet liberè in suum cõmodum ita velit, nulla ratione ille potest audita reuelare. Atque cum ex duobus malis eligendum sit minus, cui sacerdoti peccatum suum detegat potius, quàm ipsum coram Angelis, & hominibus in die iudicij palam fiat, iuxta illud Nahum tertio: *Reuelabo pudenda tua in facie tua, & ostendam gentibus nuditatem tuam, & regnis ignominiam tuam.* Cuius rei figuram gessit illud, quod in lib. 2. Regum cap. 12. habetur per Nathan dictum Dauidi peccatum suum occultanti. *Tu fecisti absconditè, ego verò faciam*

Confessio
à Pœnitente
qualiter
instituen-
da.
Gen. 3.

ciam verbum istud in conspectu omnis Israël, & in conspectu solis huius.

Quod si ille, vt melius confiteatur, malit interrogari, quàm solus referre peccata sua, non est ea de causa condemnandus, sed potius iuuandus, vt admonet Nauarrus in Enchir. ⁊ dummodò tamen propositum habeat referendi omnia mortalia, quibus se grauari putat, quantumcumque non attingantur interrogando. Alioqui enim si statueret ali- quod mortale tacere, si de eo non interrogetur, peccaret mortaliter ex eodem auctore; o tamquam is nimirum qui vellet Confessionem facere inutil- lem. Verumtamen excitandus est, ac instigandus vt ore proprio, quæ meminit, confiteatur, etiamsi ne- queat id facere nisi inordinatè, & imperfectè; quia sic discet Confessarius, ex illius relatione, quas par- tes debeat in interrogando attingere. Illo re- nuente verò, ac dicente se nihil scire, quod proferat (cùm si diligentiam aliquam in examinanda con- scientia posuerit, vix fieri possit quin peccata ali- qua teneat memoria, de quibus valeat se accusare) dimittendus est tamquam is qui diligentiam nullã posuerit, ac monendus est, vt præparet se, prout su- perius p dictum est, de eo qui inuenitur non discuf- sisse conscientiam. Quamdiu autem quis dicit, quæ meminit, & eo ordine quo meminit, audiendus est attentè, nec interrumpèdus, nisi vt dirigatur. Post- quam dixit quod per se dicere potuit, si videatur non dixisse omnia quæ dicta esse oportuit, interro- gandus est; priùs tamen animatus, & diuinæ misè- ricordia spe proposita inuitatus, vt verè, integrè, & liberè respondeat ad interrogata, nec quidquam per verecundiam taceat (quod in pueris præsertim

16.
Nō est rei-
ciendus qui
potius cu-
pit interro-
gari quã di-
cere sua pec-
cata.
⁊ cap. 10.
nu. 6.
o ibidem,

Si Pœnitēs
nihil vult di-
cere, dimit-
tendus est.

p nu. 12.

¶ Ita Polan-
cus in Di-
rect. cap. 1.
art. 2.

& mulieribus periculosum est) sed nec dicant amplius quàm sciunt; verùm certa pro certis, & dubia pro dubiis prout ipsi meminerint eloquantur. ¶

Quamquam prudentiæ Confessarij relictum est, vt dum aliquid occurrit interrogandum, statim interroget antequam pœnitens ad alia pergat, ne id memoria excidat, & omittatur, cum periculo deficiendi in necessariis ad confessionem: vel ne à pœnitente molestè exigere oporteat, vt quod iam dixit, repetat, vel si timeretur pœnitentis interurbatio ex eius interruptione nimis frequenti, postquam dixit quæ ad vnum aliquod præceptum, vel genus peccati pertinet, interrogetur de iis, quæ circa illud omissa fuerint, antequam progrediatur ad alia.

De quibus oporteat interrogationes fieri. §. I.

EA verò quæ pœnitens per ignorantiam, aut verecundiam, aut negligentiam tacuerit, Confessarius debet diligenter prudentèrque interrogando elicere (prout præscribitur in §. Diligens. de pœnitent. distin. 6. cap. 1.) sunt illa, quæ de necessitate secundum Christi institutionem (de qua Concil. Triden. sess. 14. cap. 5.) exprimi debent, in confessione sacramentali. Primum igitur est quodcumque peccatum mortale, etiam merè internum. Vnde fit quia contingere potest, vt actus externus, qui de se est tantum peccatum veniale, putetur mortale, vel proueniat ex affectu, aut intentione mortali: fit, inquam, vt pœnitens (nisi aliqua rationabili de causa iudicaretur non esse necessarium) de aliquo tali confitens, vt de furto rei leuis, interrogandus sit

Quæ sint
necessariò
confitenda.

sit verbi gratia, num putarit se rem magni pretij furari; nam id putans peccauit mortaliter, cum id egerit quod conscientia mortale esse dictabat. Item qui confitetur se læsisse proximum, sed leuiter, interrogandus est; num habuerit animum grauiter lædendi: aut an læserit ardens illius odio, vel motus alio affectu mortali, vel intentione finis mortaliter mali: quia id esset peccatum mortale.

Secundum est circumstantia quæcumque peccatum aggrauans, mortaliter mutando eius speciem. Sic quando pœnitens confitetur se vulnerasse hominem, interrogandus est, num is esset Clericus: quia ob circumstantiam personæ incurreret in excommunicationem Papæ reseruatam. Item num in loco sacro, quia talis circumstantia cõstituit sacrilegium in ea materia mortale. Præterea num vulnerando haberet animum occidēdi, quia commisisset homicidium mentale. Sic etiam confitens se abulum aliqua muliere, interrogandus est num ea esset consanguinea ipsius, num vxorata, & sic de cæteris, quæ distinctam peccati speciem faciunt, quia repugnant præceptis inter se diuersis.

Tertium est species peccati. Sic confitens se malum desiderium habuisse, interrogandus est, cuiusmodi fuerit illud desiderium, & sic alias quotiescumque ex confessione peccatum in sua specie non intelligitur quantum intelligi debet.

Quartum est numerus peccatorum: qui si determinatè sciatur, exprimendus est determinatè: sin ignoretur latâ culpâ pœnitentis, quia scilicet ea de re non præcogitauit, agendum est vt cum eo qui conscientiam suam non discussit sufficienter. Sin autem, ne adhibita quidem diligentia debita, sciri potueri

Circumstantia aggrauas quædo confitenda.

Numerus peccatorum necessario confitendus.

tuerit ab eodem pœnitente talis numerus certus, is debet secum rationem ponere, quoties in die, vel hebdomada, vel mense plus minúsue in eiusmodi peccatum lapsus sit, & verosimiliorem numerum exponere: dicendo verbi gratia decies circiter in hebdomada peieravi: aut si consuetudo peccandi præcessit, non tam debet sollicitus esse de declarando eodem verosimili numero (etsi tacendus non est, cum sine magna difficultate dici potest) quàm de explicando statu suo per tempus & frequentiam perpetrationis peccati: verbi gratia dicendo, per decennium consuetudinem habui peierandi. Per annum integrum habens beneficium Ecclesiasticum omisi diuini officij recitationem, aut non seruari ieiunia Ecclesiastica; & sic de similibus casibus in quibus ex declaratione frequentia, & diurnitatis, atque adeo procliuuitatis peccandi, status pœnitentis ad illius curationem magis intelligitur quàm ex declaratione verosimilis numeri. De hac agimus latius in praxi fori pœnitentialis par. 2. lib. 2. in posteriore parte 4. capituli dubio 5.

De modo quo oportet interrogationes fieri. §. 2.

Confessarius interrogabit an domi habeat concubinam.

Circa interrogationes autem de his faciendas, notandum est primò in multis peccatis, maximè in carnalibus, Pœnitentem esse quoque examinandum, An occasio illorum maneat, verbi gratia, habeat ne domi eam cum qua peccauit: aut aliter vtatur aliquorum societate quæ sit ei causa ruinæ: quia tales, & aliæ si quæ sint occasiones mortaliter peccandi, tollendæ sunt.

Notan

Notandum est secundò ex Nauarro *r* non esse formandas interrogationes de iis, quæ nihil pertinent ad peccata confitenda, nec de omnibus peccatis, sed tantùm de iis, quæ homines illius qualitatis, cuius est is qui confitetur, committere solent: itèmq; de consuetis, & quæ communiter nota sunt: vt censetur v̄sitatiores transgressiones præceptorum decalogi, & Ecclesiæ. Item septem crimina capitalia, atque omissiones circa opera misericordiæ, & circa custodiam sensuum, aliæque eiusmodi. Itaque de occultioribus, & insuetis peccatis quæ perditissimi homines inuenerint (cuiusmodi sunt multæ iniustorum cōtractuum species) tacendum est: nisi fortè de illis interrogandi occasionem Pœnitens dederit, quo casu adhuc ita cautè, & dissimulanter procedendum est, talibusque circumlocutionibus vtendum, vt si Pœnitens ipse illa commiserit, proferat; sin minus, illa non addiscat.

Notandum est tertio (quod Nauarrus *s* ait experientia se didicisse) interrogationes esse necessarias potissimum ad intelligendum peccatorum numerum, & speciem: propterea quòd multi putant se sufficienter confiteri de numero si dicant: *multoties in hoc, vel in illo deliqui*: quos certum est falli cùm peccata numero tantùm distincta non minùs sint multa, quàm quæ specie distinguuntur: totaque peccatorum commissorum multitudo sit in confessione aperienda Confessario ex Concil. Triden. sess. 14. c. 5. quod illo modo nō fieri sufficienter manifestum est. Præterea multi adeo generaliter confitentur vt nequeat distinctè intelligi, de qua peccati specie

r ad ante-
memorat. §.
Diligens.
num. 2. &
in Enchir.
cap. 5. nu. 3.
& 4.

Quæ tacenda sunt in confessione.

s in præced. nu. 2.

specie confiteantur, & num sit aliquid mortale, an tantum veniale.

Modus in
terrogandi
numerum
quis sit.

* Hoc tan-
git Nauari.
ad eund. §.
diligēs.nu.
4.

Atque modus interrogandi numerum non est alius, quam ut dicente Pœnitente, multoties in hoc peccavi: quærat ab eo, quoties: quia tenetur verum numerum dicere, si illum sciat: aut verosimilem quantum recordari potest. Si que non satis recorderetur, iuuandus est ad observationem generalis modi traditi in fine §. præcedentis: quam aduerte debere esse coniunctam, tum cum intentione plenè aperiendi statum suum, tum cum expressione circumstantiarum mutantium speciem peccati, cum non satis innotuerint ex modo explicandi numerum: sicut meretrix confitens perseverantiam in flagitio per decennium, non declarat, an admiserit vxoratos aut sacerdotes, aut consanguineos, & sic de similibus, de quibus proinde interroganda est. In specie autem peccati, præsertim carnis, Confessarius dare debet operam * ut verbis utatur honestis, & à longè interrogationis initium sumat à communioribus, gradatim ad particularia descendendo: sic tamen ut pœnitente illa negante, nec in seipso agnoscente, ad hæc non procedatur interrogando; nempe si quis interrogatus de contactu inhonesto, respondeat negando, non debet de hac vel illa specie contactus interrogari: Sic etiam ut peccati specie habita in carnalibus, non descendatur nimium ad singulas quasque circumstantias minutatim interrogandas, ne interrogans ad aliquam delectationem, aut seipsum, aut Pœnitentem interrogatum alliciat: in quo non Confessarij, sed contaminatoris confessionis partes ageret, mortaliterque peccaret tamquam

tanquam sacramento valdè iniuriosus, & sibi, vel proximo noxius.

Quando igitur de pollutione voluntaria, vel de fornicatione interrogat Confessarius, & de modis quibus talis fœda turpitudine misero contigerit, is nihil interrogandus est, sed sufficit inquirere quoties cõtigerit, dummodo explicetur quidquid necessarium est ad peccati perpetrati speciem intelligendam. Immò verò si confitens velit latius, nimisque distinctè declarare modos, quibus fœdam ipsam turpitudinem commisit, prohibendus est, ac docendus necessarium non esse, neque vtile talia dicere: cùm ex eis non varietur peccati species: quã sufficit expressisse: neque eã cognitã opus est ad aliam apertam descendere, quæ mutatione ei non affuerunt, per quam habeat nouam peccati rationem.

Specialis modus interrogandi de peccato carnis. §. 3.

Porro quia homines frequenter inveniuntur magis peccato carnis impliciti, quàm in aliis, & est periculosissimum tam Confessario, quàm Pœnitenti, multùm in illius interrogatione morari, cõsultum videtur hïc ex Angelo x referre interrogandi modum, quo possint de peccato carnis expedite pertransiri ea, quæ in confessione exprimenda sunt tanquam species distinctæ, & ex ore pœnitentis elici, quæ fortè ex verecundia faceret. Est autem talis modus; vt dum Confessarius per præcepta decalogi discurrens, interrogando venit ad sextum, *Non mœchaberis*, primùm petat à pœnitente, num opere, aut voluntate peccatum aliquod inhonestatis, lu

Hoc etiã admonet Nauar. tum ad principiu c. Consideret. de Pœnit. dist. 5. nu. 83. tum in Enchir. cap. 5. nu. 4.

x in verbo interrogatio. nu. 9. Modus interrogandi expeditus in peccato carnis.

tis, luxuriæ commiserit; sicque neget, ut videatur Confessario rem aliter habere posse spectata conditione, & statu personę: petat deinde num delectatus sit cogitatione aliqua rerũ carnalium: quo fatente se delectatum esse voluntariè, docendus est ea in re committi peccatum mortale contra decimum præceptum, declaratâ huius visi opus sit. Item interrogandus est, quoties ei tale quid contigerit; sique numerum inire non valeat (ut sæpe fit in talibus propter frequentiam) interrogandus est, quanto tempore obnoxius fuerit talibus cogitationibus, quamq; sæpe eas habuerit in die, vel in hebdomada: an etiam maiorem fortè temporis partem in eis posuerit. Quod idem seruandum est in peccatis omnibus quæ sæpissimè committantur, ut idem Auctor addit. Petendum est præterea, num delectatus sit audire loqui de eiusmodi rebus: num aspexerit aliquid, vnde turpiter delectatus sit: aut num tetigerit se, vel aliam personam propter huiusmodi delectationem: quo fatente interrogandus est, quoties id ei contigerit. Petendum est porro, num ideo pollutionem aliquam habuerit per se, aut cum alia persona: sique per se habitam dicat, non est interrogandus de modo, sed tantum de numero, sicut & cum cogitationes confitetur; si habitam cum aliqua persona confiteatur, interrogandus est, num ea esset coniugata, num aliqua affinitate, vel consanguinitate sibi coniuncta, num religiosa, aut sacris ordinibus initiata. Ex his enim intelligitur, num tale peccatum fuerit fornicatio, an adulterium, an incæstus, an sacrilegium. Circa quod adhuc petendum est, num in eo quæsierit generatione vitare; & num aliquid in eo præter ordinem naturæ

naturæ admiserit, non seruata viri, & fœminæ com-
mixtione, quam natura instituit: quo fatente, inter-
rogandus est quoties flagitium perpetraverit, non
item quomodo, nec quo in loco corporis. Quod
Angelus monet seruandum etiam esse, cùm quis
de crimine nefando confitetur (de quo D. Paulus
ad Rom. 1.) aut cùm de bestialitate. Addit idem
auctor, & bene: quando voluntaria delectatio de
turpitudine carnali fuerit cum affectu turpis operis
perpetrandi, inuestigandam esse quoque interroga-
tionibus peccati speciem, perinde ac si perpetratum
esset ipsum opus, cum quo affectus ipse in malitia
communicat, iuxta illud, Osee 9. *Facti sunt abomi-
nabiles, sicut ea quæ dilexerunt.* Itaque erit quæren-
dum num persona cum qua desiderauit peccare,
fuerit soluta, aut matrimonio copulata, num affi-
nis, &c. Quòd si variis turpibus desideriis æstuaue-
rit: interrogandus est, ex eodem quoque auctore,
num sæpius variauerit mentem de vna persona in
aliam, secundùm quod occurrebant memoriæ; an
magis steterit in desiderio perpetrãdi criminis cum
vna persona, quàm cum alia.

*Interrogationes subiiciendæ confessioni factæ
à Pœnitente.*

SECTIO TERTIA.

Post confessionem si quid memoriã excidisse, 20.
aut ignorantia aliquã omisum esse putet Con-
fessarius, debet de eo Pœnitentem interrogare in
particulari. Ad supplendum verò defectum inte-
gritatis, quem in confessione ex negligentia discu-
D

Interrogationes omnes ad tria capita reducenda.

tiendi conscientiam, vel ex ignorantia eorum, quæ illam vitare possunt, facile est contingere, variæ interrogationes vsurpanda sunt, quas licet ad tria capita reducere: vt sint quædam quæ fiant in genere: quædam verò in particulari, sed de iis quæ communia sunt omnibus Christianis: & quædam demum de iis, quæ sunt diuersorum statuum propria. Atque primi modi sunt; an aliquid de se bonum fecerit malo fine: quia si is mortalis fuerit, de tali facto confiteri debet tamquam de mortali: vt si concionem adit gratiâ sollicitandæ mulieris ad turpitudinem, peccauit mortaliter, etiamsi non sollicitauerit, & sic de similibus. Deinde, an voluerit aliqua mala committere, etiamsi voluntatem executioni non mandauerit, aut an exposuerit se probabili peccandi periculo, etiamsi factum non sit secutum: quia malæ voluntates, & periculum peccandi non excusantur à peccato, ex eo quòd opus non sequatur exterius; præterea an egerit aliquid contra suam conscientiam: quidquid enim illud fuerit censendum est peccatum. Item an alios induxerit ad secum peccandum; quia talis inductio est nouum peccatum. Itémque an participarit peccatis alienis: quia sic ipse pariter peccauit etiam mortaliter, iuxta Apostolum ad Romanos cap. 1. in fine, vbi aduerte obiter plures modos esse talis participationis indicatos his versibus.

Consulo, precipio, consentio, prouoco, laudo,

Non retego culpam, non punio, non reprehendo,

Participo, protegòque, meum in caput ista redundat.

Peccata aliena quæ & qualia sint.

Quorù sensus est cum peccare participatione peccati alieni. 1. Qui dederit malum consilium, vel auctor fuerit alteri, vt malum committeret. 2. Qui

præce

præceperit, vel coegerit aliquem committere aliquod malum. 3. Qui consenserit peccatis aliorum, eaque probarit. 4. Qui prouocauerit alios ad peccandum. 5. Qui adulando iis qui malè agunt, vel laudando opera ipsa mala, auctor fuerit aliis peccandi. 6. Qui cum posset, & deberet, non manifestauit aliorum peccata iis, quorum officium erat illa corrigere. 7. Qui non impediuit peccatum, puniendo, vel remouendo occasiones, prout debebat. 8. Qui non reprehendit, vel monuit peccantes, cum deberet, & posset id facere. 9. Qui socius, aut quocumque alio modo particeps fuit criminis. 10. Qui protegit malè agentes, excipiendo eos hospitio, fouendo, aut defendendo. Adhuc potest ex Polanco in directorio addi y interrogatio. An ipse præueniat tentationes, eis aditum præbendo; an verò eis resistat; & num excludat bonas inspirationes: an contrà eis obediat. Quibus cognitis Confessarius poterit Pœnitentem meliùs dirigere, & iuuare. Adde ad extremum. An aliquid aliud habeat, quod grauet ipsius conscientiam: si que nihil habeat, moueatur totam confessionem claudere per illam clausulam generalem. *De omnibus vitijs, & peccatis meis dico mea culpa, mea culpa:* vsque ad finem generalis confessionis. Quòd si videatur iusta adesse causa descendendi ad particulares interrogationes, non erunt omittendæ quoad peccata in quæ homines communiùs labi cognoscuntur. Eisdem proinde subiiciemus ordine ad memoriam iuuandam satis accommodato. Is enim erit vt seruato ordine præceptorum decalogi, sic tradamus eas quæ circa vnumquodque fieri possint, vt præmittamus faciendas de peccatis

y cap. 2. art. 2. sub finè.

commisiss cogitatione , deinde subiungamus de
commisiss verbo, tertio addamus de comisiss ope-
re, ac postremo de commisiss omissione. Quæ om-
nes sunt de pertinentibus ad Christianos in vniuer-
sum: reliquas de propriis diuersorum statuum subii-
ciemus secundum eorundem statuum ordinem.

*Interrogationes speciales faciende circa præce-
pta decalogi, quoad peccata magis
ordinaria.*

SECTIO QVARTA.

Circa primum præceptum decalogi.

^{21.}
Peccata cir-
ca cogita-
tiones. **D**E commisiss igitur circa primum præceptum
interrogationes istæ fieri possunt Pœnitenti à
Confessario.

Quoad cogitationes. An in fide firmus fuerit,
vel de rebus fidei dubitauerit. An de Deo, ac rebus
diuinis aliquando opinionem non bonam habue-
rit. An desperarit de sua salute, vitæ emendatione,
peccatorumque remissione obtinenda à Deo: aut
ex aduerso, an talia propriis viribus, & sine Pœni-
tentia se obtinere posse præsumpserit, an Pœniten-
tiam, vitæque emendationem differat vsque ad se-
nectutem, aut mortis horam. An sic afficiatur ad
res huius mundi, vt ideo omittat seruire Deo: an
ob aliquod mundanum commodum, aut incom-
modum deliberarit Deum offendere: an Deum
amauerit super omnia, amicitiam ipsius præfere-
ndo rebus omnibus. An purè pro ipsius amore, non
autem ob aliquod mundanum commodum ei ser-
uierit.

uierit. An Deum resue diuinas fastidierit.

Quoad verba verò an fidem negauerit, siue ex toto, siue ex parte, an audaciùs de rebus fidei disputauerit. An protulerit aut docuerit aliquam hæresim. An diuinis officiis aliqua prophana, aut indigna, aut deuotionis impeditiua admiscuerit, an dæmonem inuocauerit, siue expressè, siue tacitè: vt fit per supersticiosas quasdam orationes. An Deum, aut sanctos ipsius blasphemauerit. An de Deo conquestus sit per aliquam impatientiam.

Circa verba.

Quoad opera autem. An aliquas Iudæorum, Mahometanorum, hæreticorum, aut paganorum ceremonias vsurpauerit. An aliquos libros prohibitos apud se tenuerit, vel legerit, an vsus sit incantationibus, sortilegiis, auguriis, superstitionibus, diuinationibus per astra, aut somnia, aut animalium strepitum, aut lineas apparentes in manu, quid sibi vel alteri euenturum esset prædicendo, aut petendo consilium ab iis, qui tale quid profiterentur. An se, vel aliquem suorum, aut aliquod suum animal fecerit curari verbis, aut rebus superstiosis. An tulerit aliquos characteres seu figuras reprobata. An Deum tentauerit exigendo miracula ab eo sine necessitate.

Circa opera.

Quoad omissionem. An timens, quod dicturi, vel facturi essent alij, omiserit confiteri fidem, ieiunare, aliudve bonum opus facere, ad quod obligabatur. An nesciat ad salutem necessaria: vt mysteria Sacrosanctæ & adorandissimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini nostri Iesu Christi: Symbolum Apostolorum aliquatenus intelligendo illud, orationem Dominicam, præcepta quæ dicuntur Dei, & Ecclesiæ, & à Christo instituta Sacramenta.

Circa omissiones.

An suis superioribus tamquam Dei locum tenentibus obedire neglexerit. An proximum peccantem fraternè corripere omiserit.

Circa secundum præceptum.

Circa cogitationes.

Quoad cogitationem. An sibi proposuerit iurare, aut affirmare falsum, aut mentiri in præiudicium proximi.

Circa verba, & opera.

Quoad verba. An cōtra veritatem aliquid cum iuramento affirmauerit, aut negauerit. An sollicitauerit aliquem ad iurandum falsum, an cum iuramento minatus sit, non habens intentionem implendi quod minabatur. An cum iuramento promiserit aliquid de se malum. An celauerit veritatem, quam iuramento legitimè adactus, dicere tenebatur. An habeat consuetudinem iurandi. An vouerit aliquid illicitum, aut licitum quidem, sed malo fine.

Quoad opera. An contrauenerit iuramento sui officij. An violauerit votum à se emissum.

Quoad omissionem, an omiserit implere, quod bene iurauit, aut licitè vouit.

Circa tertium præceptum.

Peccata cōtra violationem dierum festorum.

Quoad cogitationes. An habuerit propositum diem festum violandi, faciendo, vel mandando fieri opera prohibita ab Ecclesia, aut non audiendi missam, aut non ieiunandi, aut non confitendi, vel non sumendi sacrosanctam Eucharistiam eo tempore, quo præcipitur ab Ecclesia: aut decimas non soluendi Ecclesiæ.

Quoad

Quoad verba: an tempore notabilis partis missæ fabulatus sit, aut orando mentem occupauerit in cogitationibus alienis à deuotione. An Sacramentalem confessionem fecerit integrè, & cum debita præparatione.

Quoad opera. An in die festo per notabile spatium, vt vnus vel alterius horæ, operatus sit, aut operantibus consenserit: siue mandando, siue consulendo, siue approbando. An audiendo Missam diebus festis irreuerenter, indecèterque se habuerit. An curarit sibi subiectos eidem interesse, aut contrà, eos ne interessent, impediuerit. An aliquod Sacramētum susceperit in statu peccati mortalis, aut excommunicatus; aut si Sacerdos sit, an in tali statu vel suspensus, aut irregularis, aut aliter prohibitus administrarit munus ab Ecclesia sibi prohibitum (quale est pertinens ad strepitum fori iudicialis) exequi præsumpsit. An in Ecclesia aut in cœmeterio flagitium aliquod, quo profanaretur, vel libertas ipsius læderetur, commiserit. An res aliquas sacras tractarit sine reuerentia. An violentia aliqua vsus sit, circa personas Ecclesiasticas siue eas verberando, siue tribuendis, & exactionibus vexando. An sine permissione vsus sit cibis vetitis.

Quoad omissionem; an omiserit audire Missam in die festo, & semel in anno confiteri, & Sacrosanctam Eucharistiam sumere in Pascha cum debita præparatione. An omiserit seruare ieiunium Ecclesiasticum, postquam vigesimum primū annum excessit. An aliquod peccatum mortale celarit, confitendo sacramentaliter. An omiserit Ecclesiæ soluere decimas. An neglexerit siue filios, siue alios

de sua familia instruere de iis, quoad Christianam doctrinam spectant, & bonis moribus eos imbueri, atque curare, vt Sacramenta suo tempore susciperent.

Circa quartum præceptum.

De peccatis
contra pa-
rentes.

Quoad cogitationes. An aliquod malum optarit patri vel matri, aut suis superioribus. An statuerit eis nõ obedire, neq; honorem, & obsequium debitum deferre, aut ex aduerso. An ita inordinate ad eos afficiatur, vt non vereretur ipsorum gratiã, Deum offendere. An temerè de eis iudicet.

Quoad verba, An oblocutus sit de parentibus, prælatis, principibus, magistratibus, aliisque superioribus, aut de eis questus sit iniustè.

Quoad opera, an eisdem personis, cum impatientia iratus fuerit; aut ipsis molestiam exhibuerit. An eas minoris fecerit, quàm debuerit, aut puduerit se talis patris filium esse. An malè rexit familiam suam, malumque exemplum suis in ea dederit. An subuenerit parentum, & amicorum necessitati cum potuit, illõsque in afflictionibus suis consolatus sit. An vxori & liberis necessaria suppeditarit. An ingratus fuerit suis benefactoribus, & molestus extiterit proximis suis.

Quoad omissionem. An omiserit honorem deferre vnicuique secundum suum gradum, an omiserit implere ea, ad quæ tenetur per Testamentum parentum defunctorum: qualia sunt procuratio celebrationis Missarum, & aliorum Suffragiorum Ecclesiasticorum, largitio aliqua elemosynarum: solutio aliquorum debitorum, vel aliquorum piorum legatorum.

Circa

Circa quintum preceptum.

Quoad cogitationes. An suã aut proximi mortem, vel notabile malum, siue animi siue corporis, alicui optarit. An oderit aliquem, de eoque vindictam sumere cupiat. An doleat de bono proximi, & læteretur de malo, an recuset ei loqui.

Quoad verba. An infamarit, aut iniuriis affecerit proximum, & nominatim aliquem de sua familia. An alicui malè dixerit, aut malè imprecatus sit. An irriserit, aut deceperit verbis aliquem. An cõsuluerit, vel mandarit, aut sollicitarit malum aliquod inferri proximo.

Quoad opera. An occiderit, percusserit, aut aliter malè tractarit aliquem iniuste. An causa vel auctor fuerit aliquarũ factionum, & inimicitarum, aut pugnarum, vel tumultuum. An vehemèter, aut cum impatientia, iratus sit alicui, aut in corrigendo sibi subditos limites rationis excefferit. An de facto exerceat inimicitias, aut dedignetur loqui alicui, aut nolit condonare ei, à quo accepit iniuriã, etiam si offerat se ad satisfactionem. An litem iniustam alicui intenderit, aut adhuc persequatur, an aliquibus fuerit malo exemplo, aut iuuerit malè faciètes, vel impedierit bene agere volentes. An temerè exposuerit se mortis periculo, an procurarit sterilitatem, vel abortum fœminæ. An durus fuerit & inhumanus pauperibus, aut eos irriserit: nec de suis superfluis eos iuuerit.

Quoad omissionem. An omiserit auxilium ferre proximo, quem vidit versari in aliquo euidenti periculo salutis; siue animæ, siue corporis. An omiserit tueri bonum proximi, cùm potuit siue incom-

Quæ cõtra quintũ preceptũ commissa sunt cogitatione.

Circa verba.

Circa opera.

moditate. An corripuerit malè agentes, præsertim eos quos debuit ex officio.

Circa Sextum præceptum.

Circa turpes cogitationes & verba obscena.

Quoad cogitationes. An turpes cogitationes habuerit in quibus sibi complacuerit, aut turpibus desideriis consenserit.

Quoad verba. An verba lasciuia protulerit, aut audierit, & quo fine, & an sæpe talia vsurpet, an cecinerit cantiones lasciuas. An laudauerit seipsum de admissa turpitudine, aut aliquam fœminam diffamarit, & impedierit, ne expeteretur in coniugem.

Et opera.

Quo ad opera. An aspexerit impudicè, vel quid aliud egerit affectu libidinis; aut dona, vel promissa, aut literas, vel schedulas, & assignationes miserit, aut se ornarit intentione talis turpitudinis. An libros impudicos legerit, aut recreationis etiã gratia cãtarit, aut cantari fecerit cãtiones lasciuas, siue humana voce, siue musicis instrumentis, & an de nocte tale quid vsurparit intentione libidinis. An duxerit, & ducere docuerit choreas inhonestas: an impudicè tetigerit seipsum aut alium, indeque inciderit in pollutionem: aut vt incideret procurarit, vel occasionem dederit. An fœminam aliquam cognouerit: eãque an solutam, vel coniugatam consanguinitate, vel affinitate aliqua sibi coniunctam virginem aut religiosam. An se nefando Sodomie crimine contaminarit, aut sacrilegium commiserit, votum habens castitatis. An aliquem docuerit & induxerit ad eiusmodi turpitudinem: an vtatur consuetudine perditorum, sitque

obno

obnoxius isti turpitudini. An in esu, & in potu excesserit cum notabili corporis, vel animæ damno. Quæ interrogatio huc refertur tamquam spectans ad crapulam & ebrietatem, luxuriæ fomites.

Quoad omissionem. An matrimonio coniunctus debitum coniugale negarit coniugi, nullam excusationem habens non reddendi: an occasiones labendi in peccatum carnis non fugiat, nec aduersus eas muniat se oratione, & carnis mortificatione. An negligat domus suæ curam, nihil sollicitus quis in eam ingrediatur, aut ex ea egrediatur.

Circa omissiones.

Circa Septimum preceptum.

Quoad cogitationes an habuerit vel adhuc habeat voluntatem capiendi, aut retinendi alienum, aut nocendi proximo in suis bonis, vel fraude aut dolo malo circumueniendi ipsum.

Circa cogitationes contra 7. preceptum.

Quoad verba. An mendacii, iuramentis, fallacii, vexationibus, ac litibus iniustis sibi acquisierit alienum; siue per iniustitiæ ministerium, siue aliâ viâ. An licitè promissa non impleuerit.

Circa verba.

Quoad opera. An furatus sit, & quantum: An bona Ecclesiastica, seu beneficia obtinuerit per simulationem. An ex bonis naufragorum, aut aliorum qui iacturam similem passi sunt, ceperit animo sibi retinendi. An vendendo, vel emendo vsus sit aliqua fraude circa mercium substantiam, quantitatem, qualitatem, aut pretium. An inierit aliquem contractum vsurarium. An creditâ pecuniâ pluris vendiderit, quàm fecisset pecuniâ præsentis, & quantum excesserit ordinarium pretium. An mutuò dederit ad vsuram, siue apertam, siue palliatam aliquo

Circa opera.

contra

contractu. An aliquid receperit, cuius non fecerit mentionem in ratione dati & accepti. An per vim, aut clam illud quod suum erat ab alio detentum, abstulerit propria auctoritate, cum facile posset recuperare auctoritate Iudicis. An luserit quæ alienare non potuit: aut an luserit cum iis, qui alienare non potuerant: vt minores ætate, filij familias, vxores, religiosi & mancipia. An damnum aliquod intulerit bono communi, aut priuato alicuius: aut illud mandauerit, vel consuluerit, vel approbarit, nec cum posset, & deberet impedierit, nec reuelarit. An participarit in re furtiua, aut eam quam esse sciuit, aut probabiliter suspicatus esse furtiuam, emerit sibi. An domi suæ seruarit ac celarit furto accepta. An malè consumat bona sua: an mercedem acceperit maiorem, quàm meritus esset: an celarit vitia & defectus notabiles rerum quas vendidit.

Circa omissiones.

Quoad omissionem. An soluat, quæ debet, siue ex mutuo, siue pro mercede alieni laboris, siue aliâ iustâ de causa. An obligatus ad procurationem executionis testamenti, vel alterius negotij, procurare neglexerit cum notabili aliorum detrimento: an aliquorum pupillorum cura ei commissa fuerit, quorum bona conseruare, & augere non curarit. An inuenta retinuerit sibi, nullâ factâ inquisitione cuius essent. An ex auaritiâ inhiet lucro: an iustas, ac iustè impositas gabellas, & tributa soluere contempserit cum exigerentur.

Circa octauum preceptum.

De cogitationibus.

Quoad cogitationes. An ob leues coniecturas malè iudicauerit de proximo, aut de eo malè suspica

suspiciatus sit, vel de probabilitate eius dubitauerit.

Quoad verba, an alteri aperuerit tale suum iudicium aut suspicionem, aut dubitationem. An ordinariè mètiatur, an subornauerit aliquem testem, an absque necessitate peccatum proximi secretum patefecerit. An detraxerit vitæ alienæ, aut murmurarit, aut detrahentibus vel murmurantibus aurem præbuerit. An infamarit aliquem, præsertim personam publicam, vt principem, Iudicem, prælatum, concionatorem, &c. An aliquos libellos diffamatorios euulgarit. An vocatus iuridicè in testem recusarit dicere veritatem, quam sciuit, aut in præiudicium proximi plura dixerit, quàm interrogaretur.

De verbis.

Quoad opera. An semen aliquod discordiarum inter aliquas personas, aut malos rumores sparserit. An oblocutione sua aliquem impedierit à consecutione notabilis boni. An litigans propugnationi suæ causæ inseruerit crimen aliquod occultum aduersæ partis, nihil spectans ad illud, de quo principaliter litigabatur. An falsis accusationibus, & calumniis, aut alio artificio effecerit vt pars aduersa caderet causa, nec ius suum consequeretur.

De operibus.

Quoad omissionem. An audiens murmurationes, & detractiones aduersus aliquem, conatus non sit eum excusare, & defendere cum potuit, imò fortè sibi in eis complacuerit, aut etiam eas fouerit.

De omissionibus.

Circa

AN infidiatus sit alieno toro, alienamve sponsam aut uxorem ad turpitudinem sollicitarit, aut scandalizarit. An aliena bona concupiuerit siue mobilia siue immobilia: aut dignitates, officia, munera, & beneficia. An procurauerit talia auferri aliis vt sibi darentur. An tactus sit inuidia, dolendo de bonis proximi. An inordinatè amauerit bona huius sæculi, nec requieuerit à sollicitudine ea, siue licitè, siue illicitè acquirendi.

*Interrogationes speciales faciendæ circa varios
hominum status, ac primò circa
statum Ecclesiasticum.*

SECTIO QUINTA.

Duo status
Christianorum.

CVM duo sint genera Christianorum, vt ex D. Hieronymo refertur 12. quæst. 1. cap. Duo sunt. Vnum Clericorum seu Ecclesiasticorum, & alterum laicorum: priùs referemus interrogationes faciendas Ecclesiasticis. Ac primò communes, quales sunt. An statum eum elegerit solùm, aut principaliter, vt viueret ex Ecclesiæ bonis. An sine sufficienti eruditione ordines susceperit: nempe Latinam linguam non intelligens, nec Sacramentorum, saltem Baptismi, Eucharistiæ, & Pœnitentiæ materiam, & formam sciens. An sciat quid sit Sacerdotem esse, & ad quæ ipse teneatur. An simoniacè promotus sit ad ordines, aliquidve pro sua promotione dederit, pecuniã æstimabile: an eos susceperit ante legitimam ætatem, aut existens in statu peccati mortalis.

Peccata Clericorum.

aut impedimentum habens excommunicationis, vel suspensionis, aut irregularitatis, vel publica laborans infamia. An in tali statu exercuerit aliquem sacrum ordinem: an sine decenti habitu, & tonsura Clericali incesserit, aut vsus sit aliquo habitu, qui dedeceret statum ipsius, & alios scandalizaret. An exercuerit munus aliquod seculare: quale est Medici, aduocati in foro ciuili, procuratoris, mercatoris, histrionis, & similibus. An aliquem actum sacri ordinis exercuerit sine ornamentis requisitis. An recitarit horas Canonicas deuotè, & attentè: aut inter recitandum, voluntariè distractus sit, aut verba nõ pronunciarit integrè. An peccati mortalis sibi conficius missam celebrarit, non præmissa Sacramentali confessione, habendo copiam Confessarij. An celebrarit post sumptum aliquid cibi, vel potus, aut in loco, vel tempore non conuenienti. An seruaerit consuetas cæremonias, an celebrarit in altari fracto: aut cum corporali immundo, aut sine deuotione, & attentione: aut nimis festinanter, & sine reuerentiâ: aut lucri gratiâ potiùs, quàm ex deuotione. An plures missas in die celebrarit sine licentia. An accepta eleemosyna pro pluribus missis dicendis vnã tantùm dixerit. An suã culpã omiserit celebrare in solènioribus anni festis. An celebrarit cum vino acetoso, & an sua negligentia aliquid de sanctissimo Sacramento deciderit in terram, aut ex calice effusum sit. An passus nocturnam pollutionem ex mortali causa prouenientem, celebrarit Missam. An Missam dixerit in aliquem malum finem, aut in ea vsus sit superstitione aliqua. An domi fouear ludos, aut suspectam personam. An vitam agat scandalosam, ebriosus, fraudulentus, turpis, venator, feditiosus,

ditiosus, &c. An vtatur nimia familiaritate mulierum, illas comitetur præbendo manum: aut aliud id genus aulicum obsequium exhibens.

Quoad Confessarium specialiter.

Confessarij
peccata.

AN confessiones audierit sine licentia, aut non idoneus ad id munus, aut solius commodi sui temporalis gratiâ. An in aliquo violarit sacramentale sigillum, detexeritve aliquid auditum in confessione. An perfunctoriè audierit, vt plures expediret: omisiss debitis interrogationibus, & aliis ad Pœnitentem iuuandum necessariis. An in dubiis omiserit doctiores consulere. An malè impouerit satisfactionem. An absoluerit, cùm non debuit, ob aliquod impedimentum: an vsus sit interrogationibus indiscretis, quibus aperuerit viam ad peccatum quam Pœnitès ignorabat. An Pœnitentem prouocarit ad aliquod malum.

Quoad Curatum.

Peccata Pa-
rochi, seu
Cœrati.

AN procurarit sibi curam animarum, cùm ad eam incapax sit. An etsi capax est, sollicitus tamen non est obligationi suæ satisfacere. An curet, vt Ecclesiæ altaria eorùmque ornamenta cõseruentur munda. An per suam negligentiam aliquis Parochianorum sine Sacramentis è vita excesserit. An recuset audire suorum confessiones cùm legitime petunt audiri. An curet scire qualiter Parochiani sui viuant, illque mederi, quos inuenerit peccato infectos. An gerat curam pauperum qui in sua Parochia necessitate premuntur. An ægros uisitet,

conso

consolando eos, hortandoque ad patientiam, & ad conformandam voluntatem suam cum Dei voluntate: ac monendo de suscipiendis Sacramentis suo tempore, ac de testamento condendo. An doctrinam Christianam tradat, explicando mysteria nostrae religionis, atque docendo rationem confitendi communi candi corpori Christi, orandi, & audiendi Missam, monendoque de iis quae ad singulorum officium spectant. An omiserit urgere alicuius testamenti executionem: an renouarit suo tempore Sacramentum Eucharistiae, & sacrum oleum, sanctumque Chrisma.

Episcopus
beneficiarius

Quoad beneficiarium.

AN obtinuerit, aut procurarit simoniace; seu datâ aliquâ pecuniâ, aut alio quod sit pecunia aestimabile (quale est obsequium exhibitum prælato ad beneficium accipiendum ab eo in compensationem) An habeat beneficium requirens personalem residentiam, nec ipse resideat. An in eo acquirendo fecerit alicui iniuriam, cui debebatur potiori iure. An satisfecerit obligationi, quam habet recitandi horas Canonicas, & gestandi habitum, & tonsuram Clericalem. An malè expenderit redditus sui beneficij, & an ex iis superfluum aliquid habuerit, de quo non fecerit pauperibus eleemosynam.

De peccatis
beneficiari-
orum.

Quoad Episcopum.

Interrogationes faciendæ Episcopo propterea silentio præteriri possunt, quod ipse, cui incumbit satisfacere cæterorum difficultatibus, tantæ sciëntiæ

Episcopum
tenetur exa-
minare Cõ-
fessarius.

E

Episcoporum
peccata.

esse præsumendus sit, vt per interrogationes inuari nihil opus habeat. Quia tamen Confessarius audiens confessionem ipsius, non ideo liberatur ab obligatione cauendi, ne confessioni eiusdem ad integritatem, aliisque conditiones necessarias aliquid desit, consultum erit attingere quæ Bartholomæus à Medina in instructione Confessariorum lib. i. cap. 16. §. 11, commemorat, peccata ipsius grauiora tamquam perniciofa populo ei commisso, & scandalosa. Primum est, non annunciare ouibus suis Euangelium; aut non satagere, vt in suo Episcopatu concionatores idoneos habeat. Secundum, nõ reside in sua diœcesi, moram ibi faciendo ad instar boni patris in sua domo; boni Nauarchi in sua nauis; & boni pastoris in suo ouili. Tertium, non visitare totam suam diœcesim, vt debet ad prouidendum necessitatibus pauperum, afflictos consolandos, & delinquentes corrigendos. Quartum, Ecclesiastica officia, & beneficia viris probis, ad eaq; idoneis non conferre. Quintum, oues suas non diligere; aut non magis curare, quàm si numquam de illis summo pastori Christo, rationem esset redditurus. Sextum, Episcopatum appetiuisse, ac satagisse, vt fauore humano illum adipisceretur. Septimũ, alium Episcopatum quarere per intercessores, aut internuncios seculares. Octauum, subditos suos infestare nouis impositionibus, & litibus. Nonum, indignis hominibus sacros ordines cõferre. Decimũ, iis, qui non merentur dare beneficia, postpositis aliis, prout fieri potest, eo quòd illi consanguinei sint, vel affines, domestici, vel familiares, isti verò sint exteri. Vndecimum, deesse pauperibus in necessitate. Duodecimum ex redditibus Ecclesiasticis instituere

instituere patrimonia, & palatia sumptuosa ad sui
memoriam conseruandam. Decimum tertium, non
curare, vt in suo tribunali, pauperum causæ expedi-
antur quàm citò fieri potest. Decimum quartum,
excedere in victu, & vestitu, nec debitum seruare
ordinem in iis, quæ spectant ad ipsius domum, &
familiam, nec in cæteris. Ex quibus peccatis quin-
que prima perniciosa esse populo, cætera scandalo-
sa manifestum est: neque ordinariè excusationem
ea habere in re tanti momenti, quanti est regimen
Ecclesiæ Dei, intelligi potest tum ex aliis, tum ex il-
la serua cohortatione D. Pauli Actorum 20. *Atten-
dite vobis, & vniuerso gregi in quo vos spiritu sanctus
posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei quam acquisiuit
sanguine suo.*

Quoad Religiosum.

Hic quoque faciendæ interrogationes pro-
pterea silentio præteriri possent, quòd præsu-
mendum sit in religione non deesse institutionem,
per quam quilibet religiosorum valeat conscientia
sufficièter, & discutere, & Confessario aperire. Cu-
iusmodi præsumptione videri potest factum vt Con-
cil. Triden. sess. 23. cap. 15. in Confessariis religiosor-
um non exegerit Episcoporum approbationem,
sicut in Confessariis secularium. Verumtamen quia
id non obstat quominus audiens religiosi Confes-
sionem, cauere debeat, ne aliquid necessariorum in
ea omittatur: erit adhuc consultum subiicere pecca-
ta quæ prædictus Bartholomæus in sequen. §. 14.
commemorat religiosorū. Primum est, religionem
ingredi per simoniam, seu data pecunia, aut aliquo

Religiosi
minus exa-
mini Con-
fessariorum
subditi esse
videntur.

Peccata re-
ligioforum
propria.

pecunia aestimabili. Secundum, nō habuisse bonam intentionem ingrediendo, vt contigit ei, qui intendit non sustinere laborem, sed tantum commodē viuere. Tertium, reticuisse impedimenta ingrediendi, siue infirmitatis corporis, siue alia. Quartum, ex arctiori ad laxiorem migrasse sine dispensatione. Quintum, induxisse aliquem ad suam religionem, labores illius tacendo, aut de illa mentiendo, ab aliaque meliori reuocando. Sextum, non seruasse vota, tum castitatis, labendo in aliquod peccatum carnis, etiam tantum mentale; tum paupertatis, habendo aliquid proprium; tum etiam obedientia, non obsequendo superioribus suis, aut statuta suae religionis transgrediendo. Septimum, malè functum esse officio dato sibi à superiore. Octauum, inordinatum affectum habere erga aliquam personam. Nonum, in uisitatione superioris non dixisse, quod sciuit, quodque dicere tenebatur. Decimum, aliquam suae religionis caeremoniam praecipuam non obseruasse: vt carnem comedisse cōtra suum institutum. Vndecimum, tempus otiosè, inutiliterque cōsumpsisse. Duodecimum, immodestum fuisse, aut murmuratorem, aut impatientem, aut negligentem in oratione, & in Sacramentorum susceptione. Decimum tertium, inordinato amore affectū fuisse erga consanguineos, & affines, aut erga bona temporalia, de quae terrenis rebus ita locutum esse, vt illa ei sapere viderentur. Decimum quartum, deposuisse habitum, aut non recitasse diuinum officium, aut non orasse pro benefactoribus, siue viuis siue defunctis. Hæc ille, quae manifestum est non esse in religioso dissimulanda: vt pote de se graua, aut periculosa vel scandalosa.

Interroga

Interrogationes speciales faciendæ circa statum laicalem, ac primò in ordine ad familiam.

SECTIO SEXTA.

Interrogationes, quæ supersunt, faciendæ laicis, sic distingui possunt, ut cum illi sint, tum familiarum, tum reipub. partes, quædam in ordine ad familiam fiant. 1. Quoad coniugem. 2. Quoad filium familias. 3. Quoad seruū. 4. Quoad tutorem, & testamenti executorem. In ordine ad reipub. verò, fiant; tum quoad eos, qui lucro in ea vacant: ut opifices, & mercatores: tum quoad eos, qui literis dant operam, ut magistri & scholastici; tū quoad eos qui corpori curado incubunt, ut Medici, Chirurghi, & Pharmacopolæ; tū quoad iustitiæ ministros, ut Iudices, aduocatos, procuratores, notarios, apparitores; tum quoad eos qui ipsam reipub. administrant, siue in vrbe, ut magistratus, & ipsorum officiales: siue in tota prouincia, vel regno: ut Principes, & Gubernatores ab ipsis constituti, ac etiam milites, quorū opera hi vtūtur ad bellū & præsidia.

Laici de quibus examinandi.

Quoad coniugem.

An contraxerit matrimonium habendo votum castitatis, aut impedimentum in aliquo gradu prohibito. An cum duobus vel duabus simul contraxerit. An alicui fidem dederit contrahendi cum ea, vel cum eo, nec seruauerit. An clandestinè, aut animo fallendi, vel in statu peccati mortalis, vel voluptatis tantum, non autem susci-

De peccato coniugatorum.

piendæ prolis gratiâ, contraxerit. An vir vxorem cognoscat indebito tempore, & cum periculo nocendi fœtui: an absque iusta causa neget coniugale debitum coniugale, & an ei fidem coniugalem seruet. An pacificè viuant inter se, necne. An curam, & sollicitudinem bonam gerant negotiorum domesticorum. An carnalium blanditiarum oblectamentis nimis addicti sint, aut in iis excedant verecundiæ limites. An maritalem agentes vitam sint inter se concordēs. An maritus suis prouideat de necessariis, aut nimium vacet ludo. An eos quos habent in sua familia instruant de spectantibus ad Christianam doctrinam, imbuantque bonis moribus, & educent in Dei timore. An iisdem sint scandalo, iurando, maledicendo, aut aliter malè agendo. An permittant aliquod peccatum domi suæ committi sicut permisit Heli ideo grauius à Deo reprehensus, & punitus, ex 1. lib. Reg. ca. 2. & 4. aut non curent qualiter sui domestici viuant: quod quàm sit damnabile patet per illud prioris ad Timoth. cap. 5. *Si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, infidelis est, & infideli deterior.*

Vxoris peccatum in maritum.

An vxor marito obediat in iis, quæ iustè imperat: an aliquid ei surripiat. An opportunè ei præparet, sufficienterque administret necessaria. An externis largiatur, quod est domi necessarium. An patiens sit, & humilis. An contra turbulenta sit, & artogans, yana, nec curam vllam habeat domus.

Quoad filium familias.

Filij familias peccata.

AN iurauerit mendaciter, aut dubitans de veritate: an maledicat, iniuriis afficiat, inuocet diabo

diabolum, aut frequenter nomen illius in ore ha-
 bear. An adeptus vsum rationis non obtulerit se
 Deo, ad seruiendum ei tamquam suo creatori: an
 sit inobediens, & molestus patri, & matri, magistris,
 & praeceptoribus, senibus, & Ecclesiasticis: an fure-
 tur, seque dedat gulæ & ludo. An utatur cantile-
 nis turpibus. An rixatus sit cum aliis, aut eos irri-
 ferit. An fuerit criminator, aut spurcus, aut impu-
 dens. An abfuerit à suis lectionibus. An manserit
 otiosus, aut perditorum vsus sit societate. An sit
 in deuotus, non orans Deum nec mane nec vesperi
 se illi commendans.

Quoad seruum.

AN diligens sit, in obsequio Domini sui, ei obe-
 diens ac seruiens ex amore tamquam Christo.
 An in aliquo peccato obtemperet Domino suo.
 An Domini sui bona augere studeat, an verò depe-
 rite sinat; aut etiam sibi vsurpet. An aliquid domi-
 gestum, quod debet seruare secretum, referat ex-
 ternis. An sit rixosus, rebellis, piger, querulus, crimi-
 nator, immodestus, atque adeo in malis moribus. An
 aliqua ratione turpiter se gerat cum feminis, quæ
 domi sunt.

*Quoad tutorem & testamenti
 executorem.*

AN distulerit executionem testamēti, siue per ne-
 gligentiam, siue dedita operâ, vt intereavti posset
 bonis defuncti. An prius satisfecerit donis gratuitis
 defuncti, quàm ipsius debitis. An distulerit satisfacere
 iis, quibus defunctus aliquid legauit, & ideo illi cō-

pulsi sint aliquas expensas facere ad obtinendam talem satisfactionem. AN cū venderentur sub auctione aliqua pupillorum bona, antequā alij emptores aduenirent, auctiōnem ipsam accelerare fecerit, vt res sibi minore pretio maneret, quā alioqui venderetur. AN sua negligentia aliquid de talibus bonis sit amissum, aut deterius effectum. AN pupillis & viduæ prouiderit de necessariis.

Interrogationes circa statum laicalem in ordine ad rempub. & quoad eos qui sub-
sunt aliorum regimini.

SECTIO SEPTIMA.

Quoad opificem.

Peccata
opificum.

AN in executione sui operis fideliter gesserit se, nec quemquam fefellerit, aut grauarit. AN remynam pro alia tradiderit, aut aliter deceperit in substantia, quantitate, aut qualitate rei tradita. AN suum opificium vendiderit quā carē potuit, excedendo recte rationis limites. AN detraxerit aliis eiusdem artis, eisque inuiderit; aut etiam conatus sit delere bonam opinionem de eis cōceptam. AN mentiatur, iuret, ac peieret, promittatque ad certum diem aliquid, quod non præstat. AN plus materia postulet quā requiratur ad perficiendum opus, vt reliquum sibi retineat. AN nouas formas sui operis excogitet in malum finem, vel vt irrationabilem mercedē exigat. AN tyrones suos, pro quibus instituendis pecuniā accipit, in aliis rebus, quā sua artis occiperet, nec instituat quantum obligatur.

Quoad

Quoad mercatorem.

AN vendiderit, aut vendat aliquas res, quibus homines communiter malè vrùtur, aut quas emptorem in malù vsum emere præsumebat probabiliter: vt venenum, laruas, taxillos, &c. An paratus sit vendere supra iustum pretium: quod non licet, ne quidem si credità pecunià id fiat; aut emere infra iustum pretium, quod nec licet, etiamsi id fiat pecunia præsentì. Ad quod facit illud prioris ad Thessal. cap. 4. *Ne quis supergrediatur, neque circumueniat fratrem suum in negotio: quoniã vindex est Dominus de his omnibus.* An Christiani nominis hostibus, aut hæreticis vendiderit equos, arma, aut alia, quibus iuuarentur ad bellum gerendum aduersus eosdem Christianos. An merces vitiatas, aut adulterinas vendiderit, emptori non declarato vitio. An vsus sit monopolio, cõueniendo cum cæteris mercatoribus, vt non alio, quàm certo ab ipsis constituto pretio rigoroso merces venderentur, aut emerentur; vel ipse in eundem finem merces omnes vnus generis emerit: an carius merces suas vendat iis, qui illarum valorem non norunt, quàm iis, qui norunt. An vendat supra iustum pretiũ à magistratu determinatum: an fideliter tradat emptori merces venditas, vel antequàm è domo sua efferantur, redimat eas longè viliori pretio, quàm vendiderit. An vsus sit cambiis illicitis, aut contractibus vsurariis: vel talibus vtendi, fuerit aliis auctor vel mediator. An in mercium qualitate, seu pòdere, aut mensura deceperit emptorem, vel vnã rem pro alia ei dederit, an falsificarit suas merces, aut immiscuerit putrefactam, vel corruptum sanã & integrã. An in negotiando seruet sociis fidelitatem.

Peccata
mercato-
rum.

Peccata
scholarum
vniuersitatis

Peccata
magistro-
rum seu
Doctorem.

AN cū se incapacem cognosceret, suscepit docendi onus. An fauore aut muneribus curarit se præferre digniori. An legerit, aut tenuerit, & adhuc teneat libros prohibitos. An docendo obloquatur de aliis doctoribus. An per arrogantiam ad se ostentandum curiosa doceat relictis vtilibus. An negligenter vacet suis lectionibus. An scientias prohibitas doceat, aut operam in eis ponat. An docens ius ciuile, aut medicinam, admittat ad suam scholam sacerdotes, aut religiosos. An docuerit, aut defenderit opinionem aliquam falsam, aut periculosam. An impugnarit veritatem, aut nouitatum amator sit. An negligat profectum suorum auditorum, nec eis bonum exemplum præbeat. An ad gradum admiserit aliquem indignum. An seruari statuta Academiae. An soleat laudare, & commendare seipsum, & ceteros magistros contemnere, de illisque obloqui, ac detrahere. An modo illicito aliorum magistrorum auditores ad se attraxerit. An alicuius promotionem ad gradum per maleuolentiam impedierit: aut factiones, vel dissensiones fouerit in Academia.

Quoad Scholasticum.

Peccata
Scholasti-
corum.

AN honorem magistro suo detulerit, eiq; obediuerit in omnibus, quibus debuit, an de eo oblocutus sit, aut eum iriserit, an studuerit in indebitum finem, nempe ad acquirendas diuitias, aut consequendos honores: non autem ad maiorem Dei gloriam; vt illi seruiat, & seruiendo æternam

nam salutem consequatur. An contra veritatem contendat, ne appareat victus. An amator sit doctrinarum peregrinarum, & nouarum, & libros lasciuos, aut de hæresi suspectos legerit, & habeat. An malè terat tempus, amittendo lectiones, nec studendo, nec progressum in literis faciendo. An malè expendat bona parentum in ludis, & in aliis nequitiis. An vtatur consuetudine prauorum, aut ipse aliis auctor sit prauitatis: an in dando suffragio, aliquid commiserit contra iustitiam, aut ad quid simile induxerit alium. An seruet Academiae seu collegij statuta, & leges. An de sua scientia multum præsumat, & alios arroganter contemnat.

*Quoad Medicum & Chirur-
gum.*

AN tentarit, aut tentet mederi alicui periculo-
so morbo, antequam studuerit sufficienter, &
ad gradum promotus sit, an priusquã nouerit qua-
litate[m] morbi, ei applicet pharmacũ periculosũ.
An postquam morbi qualitate[m] detexit, attentus
non sit in medendo, aut negligens sit in visita-
ndo ægro, aut in studendo, & in capiendo consilio:
aut recuset cum aliis conferre, quãdo morbus fue-
rit periculosus. An detrahat existimationi aliorum
eiusdem professionis, & contemnat bonas eorum
curationes. An in morbo periculoso omittat ma-
ture[m] monere ægrum, vt sollicitus sit de salute ani-
mæ suæ, & vt Sacramenta recipiat. An protrahat
morbos ad augendum suum lucrum. An ausus sit
vti experientia periculosa, cum notabili vitæ disci-
mine ægrotantis: an ægrotãti aliquid pro salute cor-
poris consuluerit in præiudicium salutis animæ. An
alicui

Peccata
Medicorũ,
& Chirur-
gorum.

alicui fœminæ pharmacum præbuerit, aut consilium aliquod dederit ad impediendam conceptionem fœtus, aut ad abortiendum. An conueniat cum Pharmacopolis ad vitandas potiones, aut has taxet supra consuetum pretium. An pharmaca superflua præscribat, vt faciat lucrari Pharmacopolas, & an ipse exigat stipendium iniustum. An plures ægrotos suscipiat curandos, quàm possit curare. An sine sufficienti causâ dispenset cum suis infirmis in fractione ieiunij Ecclesiastici, aut in esu carniū. An æger, culpâ ipsius mortem obierit, aut incurrerit in periculum moriendi. An recuset adesse pauperi non habenti alium à quo in ægritudine sua curetur. An ex odio, aut fastidio, aut morositate ægri destitit circa eum præstare, quod debuit. Aduerte non esse absoluendos chirurgos eos, qui non approbati peritorum iudicio, temerè se ingerunt agris curandis, aut qui vsurpant sibi munus medicorum, neque hos consulunt quoad illa quæ sunt muneris ipsorum.

Quoad Pharmacopolam.

Peccata
Pharmacopolarum.

AN munus suum exercuerit, antequàm nosset necessaria ad illud debitè exequendum. An componendo medicinas defecerit in aliquo eorū, quæ sibi præscripta erant, aut omiserit aliquid ex eis quæ medicus præscripsisset in sua ordinatione. An in suis medicinalibus compositionibus seu confectionibus, aut scrupis vnum pro alio ponat: vt mel pro saccharo. An vitiata pro integris, admixta alienis pro puris vendiderit. An dederit vnam portionem pro alia. An dederit aliquid ad impediendum conceptum fœtus, aut ad abortiendum. An ali

aliquid venenosum tradiderit ei, qui periculum illius ignoraret: aut quem malè vsurum præsumebat. An aromata, aut pharmaca dederit corrupta, aut quæ nullam haberent virtutem. An peccauerit circa qualitatem, aut quantitatem suorum aromatum, & aliorum, quæ habuit venalia malè ponderans aut malè mensurans. An vendat irrationabili pretio: & subornet medicos ad taxandum medicinas pluris, quàm ratio ferat. Haftenus interrogationes faciendæ laicis qui Reipub. partes sunt aliarum regimini subiectæ: Deinceps sequuntur faciendæ iis quibus tale regimen est commissum pro communi salute tuenda, siue armis, siue iustitiæ administratione.

Reliqua interrogationes circa statum laicalem in ordine ad Rempub. quoad eos qui præ sunt illius regimini, & ministros ipsorum.

SECTIO OCTAVA.

Quoad Principem.

AN in totum, vel ex parte dominium suum, vel ordinem, seu statum, vel ius primogeniti iniuste possideat. An oneret subditos iniquis exactionibus, vel contributionibus: an precibus, vel metu cogat subditos mutuas sibi dare pecunias, vel se obligare creditoribus ipsius pro debitis, quæ contraxit. An à subditis suum, vel iumentorum suorum seruitium aliquod exigat, non soluendo mercedem. An iubeat seruos suos diuersari in domibus subditorum, non habens ad id ius, nec iustum pro

De quibus sint Principes interrogandi.

pro eo pretium persoluens. An ad vtendum suo arbitratu, operâ suorum subditorum, vel ad vlciscendum se de illis euocarit eos ad militiam, vel per milites oppresserit. An pacem inter subditos conseruet, & iustitiam illis administret. An sibi reseruet pecunias ad aliquod negotium, seu opus publicum contributas, puta ad restaurationem pontium, viarum, &c. An ex communibus bonis quidpiam vsurpauerit, vel in suam potestatem redigere conetur. Idem iudicium est de bonis, seu pecuniis apud sequestrum depositis, vel oppigneratis: de bonis item defunctorum, vel ad templorum fabricam pertinentibus: quæ omnia restituere debet cum fructibus qui ex iis antea percipiebantur. An non impedierit peccata publica, & abusus sibi cognitos, quos impedire potuerit, & debuerit. An negligat, quòd in suis ædibus, & palatiis Deus offendatur: ludis nimirum veritis, turpitudine morum, otio, &c. An in suis dominiis permittat vsuras, vel iniquos contractus. An contra voluntatem eius qui læsus est, lædenti condonet, & pœnam remittat: an omitat soluere suis creditoribus debita, & seruis mercedem, & opificibus, pro se facta opera: an malè impendat suos redditus. An venatorias syluas habeat cum notabili damno subditorum. An negligat ius suum subditis reddere. An negligat pauperes. An Ecclesiam, vel homines Ecclesiasticos non reuereatur, vel quid Ecclesiæ libertati contrarium commiserit.

Quoad Iudicem.

Peccata iudicum.

AN iniquè iudicauerit propter affinitatem, vel consanguinitatem, amicitiam, gratiam, damnum,

num, vel commodum priuatum, metum, &c. An temerè iudicarit, non adhibitâ prius diligentia necessaria ad causam cognoscendam. An contra leges munera acceperit. An suæ iurisdictionis fines prætergressus sit, iudicans de causis, vel hominibus, de quibus non poterat, seu ad illius forum non pertinentibus. An in die festo, aut in loco sacro nulla necessitate cogente strepitus forenses exercuerit. An iniustè condonarit pœnam corporalem mutando eam in pecuniariam. An recusarit, vel distulerit iudicium iis, qui illud suo iure postulabât. An reos torserit sine sufficientibus indiciis: aut nimis credulus fuerit in causæ cognitione. An agendo cum litigatoribus, nimia asperitate vtatur, irascens, aut verbis vtens iniuriosis. Innumera sunt alia peccata, quæ contra ius naturale commissâ, pendent ex his iam dictis, & veluti scaturiunt tamquam ex fonte; puta odium, prauus affectus, vehemens lucri cupiditas, timor humanus, defectus sciētia, vel studij, &c. Ad quæ accedunt alia, quæ toties, totque modis committantur; quàm multa sunt ea, quæ iudicibus ipsis prohibentur, si fortè ipsi contra faciant, maxime autem si se corrumpi permittant,

Quoad gubernatorem & præfectum.

AN cum non esset capax, nec idoneus, sui tantum commodi gratiâ, eum magistratum, seu munus adeptus sit fauore, donis, &c. nullam habendo rationem publicæ utilitatis. An seruet, quæ iureiurando promisit, se bene, fidelitèrque in suo munere versaturum, conseruando leges, & consuetudines regni, & prouinciæ. An aliquod officium vendi

Peccata gubernatorum seu Præfectorum.

vendiderit, quod fuerat gratis concedendum. An inquirat vtrum officiales ius suum vnicique reddant. An curet vt publica negotia factionibus, & priuatis affectibus semotis tractentur. An dissimulet ea, quæ iniuste ab aliis præfectis committuntur: nempe propria commoda sectando, alios turbado, vexandoque, nõ soluendo operariis debitam mercedem, vel debita creditoribus, lucrum quærendo ex deposito, vel pignore, & grauando populum; ac præsertim pauperes, & viduas: an sæpe visitet, aut fideliter visitari curet publica loca, vt carnarias, piscarias, vinarias, & pistorias tabernas: seu fora, & porticus rerum venalium, plateas, &c. vt intelligat si quid per fraudem in illis fiat cum populi damno. An annonæ moderatum pretium imponat, vel imponendum curet. An prouideat ne desit annona, & ne ea vendantur, quæ vitiosa sunt, vel corrupta. An visitet carceres, vt videat quomodo tractentur, qui sunt in custodia. An iniuste quempiam tradat in carcerem, vel pro dimissione è custodia aliquid exigat, vel carcere nimis severo, ac incommodo utatur. An curet, vt vigiles, & excubiæ suo munere fungantur. An obeat vigilias, & prouideat, ne populus à latronibus, vel grassatoribus & maleficis molestiam patiat. An visitet Xenodochia, & domos, ad quas pauperes sese recipiant. An det operam: ne qua mulier infamis in iis locis versetur, & vt homines flagitiosi, otiosi, & vagi pellantur. An magno studio curet, ne quod peccatum publicè permittatur, vt concubinarum, circulatorum, & præstigiatorum ludicra, scenicorum licentia, &c. An permittat vt in comædiis, & ludorū spectaculis, lasciuæ mulieres in scenam prodeant: quæ est corruptela mo-

rum

rum nomine Christiano indigna. An procuret, vt quod datum est pauperibus, iis distribuatur: an grauet pauperes, nec cito expediat negotia eorum. An sibi vsurparit bona Ecclesiae, vel aliquid commiserit Ecclesiae libertati contrarium, vel aduersus hominem Ecclesiasticum: an curet, ne sui serui, & domestici impediunt liberum aditum ad suas aedes iis, qui ad ipsum recurrunt. An remissus, negligensque sit in expediendis negotiis.

Quoad Maiorem, Scabinum, aut alium officialem urbis.

AN procurarit, vel emerit tale officium: & an illud publicae utilitatis, an proprii commodi causa exercent. An seruarit suum iuramentum de officio suo recte & fideliter administrando; & an perspecta habeat ea, quae ad illud pertinent. An vsurparit sibi agros urbis proprios, vel posita in agrario eiusdem. An reipub. bona male collocet, & expendat. An cura sibi demandata distribuendi, aut vendendi aliqua bona reipub. aequitatem in eo seruarit: vel distribuenda pauperibus, non eis, sed suis seruis, propinquis, amicis, &c. ea tradiderit: an retineat pecunias sibi traditas ad comparandam annonam, vel ad soluenda stipendia praesidiariorum militum. An dissimulet, quae lanij, tabernarij, &c. inique perpetrant, vt ipse vel serui sui, & meliora & viliori pretio obtineant. An absit a consilio vel iudicio, cum in iis tractatur aliquod negotium ad ipsius propinquos, vel amicos pertinens, ne illis aduersetur, & talis absentia vergit in publicum damnum. An iis quae in publicis negotiis rationi sunt

Scabinorum
seu similitum
peccata.

consentanea, aduerletur, eo quòd fuerint ab aduerfariis propofita. An in eiuſdem generis negotiis excitet factiones, & discordias, pertrahens populum ad ſuas partes, nec proloquens ea, quæ teſte conſcientia, dicenda eſſe intelligit. An publica officia alicuius momenti, ſuis domesticis, propinquis, vel amicis minus idoneis committat: non conferendo ea prout ratio, & æquitas poſtulat. Similiter an iis, quos oderit, procuret, ſeu tribuat potiſſimum munera ea, quibus onera multa ſunt adiuncta. An quia eſt talis officialis reipub. vilius emat, vel pluriſ vendat. An lucrifacta expendat in res illicitas. An imminuerit domos, vel alia loca conſtituta ad deuotionem fouendam. An creditoribus debita non ſoluat, vel mercedem operariis, vel artificibus pretium pro opera, & artificio. An ea habeat cognita, quæ legibus officij ſui præſcribuntur: & an der operam vt leges immunitatum & priuilegiorum ſeruentur. An quia gubernator vel officialis eſt, eximat ſeipſum, vel ſuos propinquos ab onere excipiendi hoſpitio copias militares, vel ſumat ſibi immunitatem alicuius alterius publici oneris: cuius modi ſunt, pendere tributa, contribuere, &c. eate- nus grauando magis cæteros.

Quoad militem.

Peccata mi-
litum.

AN curarit ſe referri in numerum militum, vt acciperet ſtipendium; & poſtea fugerit, aut tempore neceſſitatis à militia abſuerit. An in accipiendo ſtipendio, fraude uſus ſit, aut non fuerit contentus cibus in hoſpitio ſibi appoſitis, quamuis ſufficientes eſſent. An hoſpites ſuos vexarit, aut minis,

aliave

aliave ratione pecuniam ab eis extorserit. An assignatum sibi hospitium reliquerit ob acceptam ab hospite pecuniam, seque cum sociis ad aliud hospitium contulerit. An iuret, blasphemet, abneget Deum, vel Sanctos, &c. An violentia, & superstitionibus utatur, an secum habeat mulierem concubinam, &c.

Quoad aduocatum.

AN causam aliquam susceperit defendendam, Peccata aduocatorū.
 quam nouit iniustam esse, & si nonnullis iusta videatur, an absque vlllo delectu suscipiat quālibet causam, nihil examinans, vtrum iusta sit, an iniusta, vel an solū attendat ad ordinem, vel formalitatem iuris, nihil expendens causę meritum. An prosequatur defensionem causę, quam in ipsa tractatione animaduertit, & intelligit iniustam esse, licet à principio putauerit iustam. An sit idoneus ad suum officium exercendum, & an legitimè susceperit Doctoris gradum. An negligat studere ad susceptam causam defendendam. An clientem suum instruat ad mentiendum, fallendum, improbè vtendum, vel ad vtendum fraude aliqua pro obtinenda causa. An supra constitutam sibi mercedem aliquid accipiat, non sponte oblatum, vel exigat, vel etiam fingat opus esse diligentiori examine causę, aut longiore opera, vt à cliente plus pecunię accipiat. An recusarit defendere causam pauperis non habentis alium patronum, ideoque non consecuturi suum ius. An mercede conductus ad suscipiendas alicuius causas, negligens in eo extiterit, aut parum sollicitus. An plures suscipiat lites, quàm vt

possit iis satisfacere. An aduersario reuelarit secreta notabilis momenti, in præiudicium sui clientis.

Quoad notarium.

Peccata notariorum.

AN violauerit iusiurandum, quo promisit, quòd fideliter se gereret in suo officio; & an ea sciat, quæ ad illud rectè obeundum sunt necessaria. An illud munus susceperit, cum non esset idoneus. An nouerit communes clausulas, quas ius requirit in diuersis scripturis contractuum, & aliorum negotiorum. An cum opus est, exquirat hominis eruditum consilium & iudicium. An breuius scripta confecerit quàm vt partes re satis declarata, in eam consideratè consentirent. An in examine testium plus scripserit, vel minus, quàm ipsi dixerint; aut procurerit ab illis dici, quæ taceri deberet. An tale munus suis amanuentibus exequendum relinquat. An infideliter ad Iudicem referat quæ in examine peracta sunt, inuoluendo, celando, aut obscurando rem, de qua agitur: an suâ culpâ & negligentia absit à iudiciis cum alicuius notabili damno. An valeat industriâ ad lites perspicuè, distinctèque ordinandas, ac disponendas: an negligens sit in seruandis scripturis; vnde causam det multiplicationi litium. An combusserit, aut lacerarit Scripturas, aut in eis immutarit aliquid in alicuius fauorem. An ad emungendam à partibus pecuniam, morosum se ac difficilem exhibeat, aut impedimenta causerit, aut alias excogitet dilationis occasiones. An subdole cum apparitoribus pactus sit ad informationes faciendas, vel mandata danda, non requirentibus partibus, aut Iudice non ordinante: an lucrum

ex multa quærens, subornarit delatorem criminis. An nouum officialem docuerit modos indebitos quæstus faciendi. An quamuis inter partes conuenierit, nihilominus urgeat litem Iudicis sententia dirimi. An prætextu sui officij proprias vlciscatur iniurias. An aliquid lucretur modis illicitis. An vilius emat, quam par sit ab iis, qui eius fauorem expetunt. An supra constitutam sibi à principe mercedem quid acceperit. An permittat eos, qui sub se scribunt, mercedem exigere ab vna ex partibus, cum ab altera iam sit persolutum. An cum ab ipso scripturæ aliquæ exiguntur, fingat se eas inuenire non posse, vt plus accipiat in compensationem laboris, in quærendo suscepti. An ex re litigiosa apud ipsum deposita aliquid sibi viurparit, aut ei ad quem spectabat non tradiderit, quam citò oportuit, aut eam detinens compulerit expensas facere ad eam recuperandam. An recuset opem suam pauperibus, non habentibus defensorem, qui deo causa cadant: an diu suspensam teneat causam, & negotia clientum, qui non habent, vnde mercedem ei persoluant. An cum vrbē egreditur ad expediendum aliquod negotium, eadem operâ, alia suscipiat, & pro singulis integram mercedem postulet, perinde ac si singulorum tantum gratiâ eò esset profectus. An perscripserit aliquem illicitum contractum. An subornarit, vel admiserit aliquos falsos testes. An scripserit testamentum eius, qui carebat iudicio. An suo officio, vt par est, functus sit in omnibus.

*Quoad Procuratorem.*Peccata
procurato-
rum.

Procurator de pluribus, de quibus aduocatus interrogari solet, potest interrogari. Interrogandus igitur est, an seruari iusiurandum quo promisit se fideliter functurum suo munere. An diligenter examinet causam, & omnia quæ ad illam pertinent, priusquam eam suscipiat. An sine discrimine quaslibet causas suscipiat, nihil inquirendo de æquitate ipsarum. An negotio aliquo in se suscepto, non ad id omnem necessariam diligentiam conferat, nec viros doctos consulat. An partes inducat ad eligendos aduocatos, seu legisperitos sibi familiares, sed minùs idoneos, quàm sint alij. An absint à consultationibus, & iudiciis, in quibus clientum suorum negotia tractantur, & an ipsius incuria eiusmodi negotia differantur, vel pereant, an falsum dixerit, cum iurauit se non petere malitiosè dilationem. An plures suscipiat lites, quàm vt possit eis satisfacere. An stipendia plura, & maiora æquo exigat.

*Quoad apparitorem.*Peccata ap-
paritorum.

An seruet iusiurandum quo promisit se fideliter in suo munere versaturum. An accepto mandato capiendi aliquem, ipsum spe compensationis præmonuerit vt sibi caueat, an supra taxatam diurnam mercedem aliquid accipiat: & plura negotia expediens eodem die, tantumdem pro singulis exigat, quantum pro diuersorum dierum expeditionibus acciperet. An in hospitij expensas factas integrè persoluerit, an conniueat peccatis tabernariorum, & aliorum eiusmodi, eo quòd muna-

nera ab illis accipiat. An lustrans domos, asperius agat, vt aliquid muneris extorqueat. An prætenu sui muneris aliquibus immeritis faceſſat negotium, aut violentia vtatur, &c. An conſilium inierit de aliquo capiendo, vel ſiſtendo Iudici, vt inde quaſtum facere poſſet. Cæteras interrogaciones de minus communibus nonnumquam faciendas attingit Angelus, & Tabiena in verbo Interrogaciones.

CAPVT IV.

De prudentia Confessarij in adhortando & monendo Pœnitente.

SUMMARIUM.

1. Qui vel non ſint, vel paucis tantum adhortandi ſint. 2. Qui obiurgandi, qui conſolandi. 3. De admonitione Pœnitentis errantis ex ignorantia. 4. Obligationem eſſe monendi, quando ignorantia fuerit vincibilis. 5. Quando omiſſio admonitionis inducat obligationem ad reſtitutionem. 6. Dubio inquirenti de rei veritate, ea eſt aperienda, etiam ſi fructus non ſperetur, ſcrupuloſo non item. 7. Pœnitens inuincibiliter ignorans ſuum errorem, monendus eſt, ſi fructus inde ſperetur. 8. Quid agendum ſit, ſi non ſperetur. 9. De eo quod Confessario agendum eſt in quibusdam euentibus, præſertim matrimonij inualidi. 10. Quando abſolutioni ſit præponenda admonitio, & quando poſtponenda. 11. Cum pœnitens deprehenditur aliquid omittere, expendendum eſt, antequam abſolutio ei detur. An id faciat ex ignorantia, an verò ex malitia.